

NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

• Nr. 96 (7005)

• Ceturtdiena, 1999. gada 30. decembris

• Cena Ls 0,22

Baltā divielī turēja Latgali

Reizi gadā melnākajā un garākajā naktī Latgales Māra noglabā savu zelta krustu, viegli noslid no Rēzeknes pakalna un dodas apraudzīt savu valstību.

Kā īstai latgalietei arī pazīlēt gribas, ļaudīm veiksmi pieburt, nelabas acs skaudumu aizdzīt, lāstu

ņņemt, ko nesīs nākotne, palūkot. Pēc kārtas katrā Latgales pilsētā. Šoreiz — Preiļos. Tikai parka ūpis miegaini pagrozīja acis, kad viegli kā pūsa pusnaktis ciemene pārslidēja pilsētai, pareģes darbiem piemērotu vietu meklējot. Tā atradās īstā spoku šķūnī — iegruvušā, atjaunot sāktā un atkal aizmirstā kultūras namā.

Maģiskajam izdarībām svece pa labi, svece pa kreisi, priekšā bezdibenīgs spoguļa baismīnīšais melnūns. Jau pēc pāris buramvārdiem no telpas melnajiem kaktiem sāka drūzmēties notikumu, cilvēku gūzma.

Namu kontūras, ielu un ceļu līkloči rādījās Preiļu rajonam raksturīgi. Spogulis rādīja, kā tika atklāti jauni veikali ar vismaz piecdesmit marku alkoholiskajiem dzērieniem un pat ne piecām siera vai ābolu šķimēm. Tautmeitas, tautmāmiņas, tautvecmāmiņas dziedāšanai pa vidu sasitināja villaines stūrus un no rokas rokā laida grādīgā pudeles. Piedzērušies tēvsmāmiņa kapā paņēma reizē divus bērniņus, bet pārstāvji sabiedrības vārdā sūtīja vēstules redakcijām protestējot ne par dzeršanu kā noziegumu, bet par to, ka avīzē vārdā nosaukti. Jaunāko gadu absolventi no absolventu salidojumiem skolā pārnāca ar izbrīnu par pieriebušiem pedagogiem. (Turpmākajos salidojumos pie tā pierādīs.) Izlaidumā vēl melnā naktī uz skolas plīvoja nenopētam valsts karogs, bet valsts svētkos piecstāvu nami pilsētās un vienstāvu mājas pagastu centros joprojām palika bez karoga. Mašīnu kortežas no Rīgas puses ar ministriem regulāri ripoja uz Preiļiem, bet izgāztuvē cilvēkveidīgas būtnes gaidīja kārtējās atkritumu mašīnas pievedumu, kurā steigšus metās rakņāties.

Lielajā piektdienā, melnākajā dienā — Dieva nāves dienā, kad ļaudis nāca no baznīcas ar svētā ūdens traukiem, gar baznīcu plīkām ciskām joprojā skrējēji, sportisti, kam citas dienas gadā sacensībām nebija. Cita laika nebija arī tam uzņēmējam, kas baļķu vedamās mašīnas šoferim lika rūcināt un dārdināt savu smago kravu gar Riebiņu baznīcu ne dienu agrāk, ne vēlāk, kā tobrīd, kad tajā svēto svētdienas Misi ļaužu simtiem vādīja pats diecēzes bīskaps.

Ne tas fails, nočukstēja satriektā Māra un mēģināja citu buramo.

Šoreiz spogulī bija tās pašas rajona kontūras, bet notikumi it kā ieplūda no ārpuses. Streikojā skolotāji, vecie ļaudis drebošām rokām umā meta biļetenus, Gulbenē rindā gulēja mazi balti zārciņi, tuberkulozes slimnieki mira paši un apļipināja citus, avīzes rakstīja par pedofiliju.

Ne tas, atkal ne tas, Māra no jauna meklēja citus maģiskos vārdus.

Tagad spogulī bija lepni un skaisti tēli un tērpī, pīlis, zāles, mūzika, dārgi vīni. Mainījās prezidenti, premjeri. Brīdi kļūšējot raudzījies pārmaiņās, Māra nopūtās. Iespējams, ka tas viss uz labu, iespējams. Kaut Dieviņš dotu. Viņa stiepa roku pagrozīt spogulī, pārcīlāt sveces citādi, bet stikls stipri iemirdzējās. Parādījās Latvija, Latgale. Zem Helsinku zīmes. Solījums sākt sarunu pirmo kārtu par iestāšanos Eiropas Savienībā. Māra ilgi lūkojās spogulī, lūkojās laikam pāri uz priekšu, nākotnē, un laikam pāri — atpakaļ pagātnē. Viņa redzēja Notikumu ar lielo burtu, ar kuru beidzot visā pasaulē kļūst skaidrs, ka Māras zeme aiziet prom no austrumu kaimiņa ietekmes neatgriezeniski un pavisam. Būs būs arī šim zelta mākonim melna mala, bet mazai tautai mazas tautas liktenim neizbēgt, tās kārtību vienmēr noteiks citi, jautājums tikai, ko tauta grib par kārtības noteicēju.

Vēlreiz mēģināja Māra un teica pašus stiprākos buramvārdus. Šoreiz spogulī skaidri un gaiši parādījās uzraksts «Novadnieks» 1999». To viņa arī vēlējās redzēt. Kas bija, kas notika, kā dzīvoja Preiļu rajona ļaudis aizējošajā, 1999. gadā?

Janvāris

aizsāka reformu gadu. Preiļu iedzīvotāji fakta priekšā — reforma medicīnā. Pierakstīšanās pie ģimenes ārstiem. Bet Līvānu 1. vidusskola komercfirmu labdarības konkursā «Mūsdienu Odiseja» saņēma gan datorklasi, gan Apollo interneta bezmaksas pieslēgumu. Izveidota Galēnu, Stabulnieku un Sīļukalna sadarbības padome, bet Līvānos atklāts biznesa informācijas centrs. Preiļu dome prognozē, ka kultūras nams varētu rudenī atsākt darbu.

Februāris

priecājas ceļinieki, jo akciju sabiedrība «Latgales ceļi» iegādājies sešus pasaulē pazīstamas firmas greiderus, no kuriem viens ticis arī līvāniešiem.

Tiek atklāta Aglonas lauku slimnīcas otrā kārtā un Līvānu fonda «Baltā māja» sabiedriskais centrs. Darbs veikts izmantojot Nīderlandes materiālo palīdzību. Līvānos tiekas Latgales pilsētu vadītāji, un viņu nostāja ir viennozīmīga — teritoriālajai reformai jānotiek ātrāk. Savu nabadzības dekāti pilsētu vadītāji cer aizlāpīt ar pagastu zemniekpaņu austu vadmalas kārtu. «Novadnieks» apciemo un pastāsta arī lasītājiem par preiļiešu Sobolevu ģimeni, kurā aug trīs savi un trīs adoptēti dēli. Preiļos atklāts tūrisma informācijas centrs.

Martā

pirmo reizi rajonā ir noteikta sava «Mis Tīne '99» — Liena Vanaga un «Misters Tīnis '99» — Aleksandrs Čerņavskis. Mēnesis aizrīt zem teritoriālās reformas zīmes. Turku, Rožupes, Līvānu savienība arī šodien vēl ir zem lielas jautājuma zīmes. Dibinās Vārkavas novads. Līvānos tiekas visu Latvijas pilsētu vadītāji, un arī pieprasa — ātrāku reformu.

Preiļos apciemo labklājības ministrs Vladimirs Makarovs, cerīgi daudzsoļošs, noraižējies. Notiek pirmā jaunatnes konference.

Aprīli

palo Daugava, applūst Līvāni. Varbūt savdabīga zīme — nejokot ar likteņupi, nelaba zīme par vēlāko Straumes spēkstacijas atjaunošana ideju? Rajonu apciemo pats lielais Vilis. Jātiek ātrāk vaļā no neērtajiem, nekoptajiem dzīvokļiem, pasteidzieties, iedzīvotāji, savākt savus drūpošos, aukstos mitekļus, tas kopā saucas dzīvokļu privatizācija. Turpinās naturalizācija. Jurgū dienā Preiļus ar vizīti pagodina zemkopības ministrs. Zemnieki tālredzīgi uz tikšanos neierodas, sēj. Pareizi dara. Rudenī ražu novāc jau cita laukministra uzraudzībā. Un lai priecājas, ka novāc. Citiem nākas mācīties, kā pareizi ieart zemē savu pūliņu augļus — izaudzēto. 2000. gadam par godu Preiļos tiek iestādīti 200 ozoliņi.

Maīja

Aglonā tiekas Baltijas bīskapi. Aglonas internātgimnāzijai sākas murgs, — beidzot mācību gadu, skola tiek izlikta uz ielas. Preiļos notiek pirmā Latvijas ģimnāziju spartakiāde, par Preiļu un rajona skaistāko meiteni tiek atzīta Jūlija Poļakova, bet par brašāko puisi — Raivis Madelāns, savukārt administratīvi teritoriālās reformas šķēres iet uz «izķeršanu» no rokas rokā. 26 Līvānu ģimeņu bērni var pašē reizi dienā bezmaksas virtuvē. Izskan Daugavas nedēļa.

Jūnīja

«Bankas Baltija» noguldītāji sāk saņemt kompensācijas. Preiļos notiek festivāls «Mākslai viena valoda», aizlīgo jāni un pēteri.

Jūlijā

Sākam maksāt arī par vietējām telefonšarunām, tiek atklāts atjaunotais keramikas ceplis, zemessardze svin pastāvēšanas astoņu gadu jubileju, dūmos bojā iet ģimene — vecāki un divi bērni, Preiļu bērni ar sabiedrības un avīzes atbalstu atkaro no domes jau gandrīz citam saimniekam atdoto jaunrades centra ēku.

Sākas valodas par Daugavpils hidrokompleksa būvi. Vai būs Līvānos elektrostacija?

Augustā

sāk noteikt skolotāju pensionāru neaizvietojamību, un, ja valdība spļāvienus savu pavalstnieku seļā līdz šim bija centusies maskēt, tad šis jau ir klajš, atklāts un pretenciozs. Kas būs nākošie? Tie būs, jo sabiedrība, kā rādīja vēlākie notikumi, nebija vienota ne skolotāju, ne pensionāru aizstāvībai.

Septembris

Izstrādāts rajona perspektīvās attīstības plāns. Noteikti uzvarētāji sakoptības skatē. Preiļos otrreiz ciemojas labklājības ministrs, šoreiz jau Roberts Jurdzs.

Oktobris

aizrīt zem referendumā zīmes. Īpašu uzdevumu ministrs pārvaldes un pašvaldību reformu lietās Jānis Bunkšs brīnās par preiļiešu idejām — Latgales centru noteikt Preiļos.

Novembri

tauta svin 18. novembri, visāda ranga ierēdņiem tas ir atklājums un kā pašu nopelns, bet tauta to vienmēr ir darījusi un gribējusi darīt. Tiek iesvētīts Preiļu domes karogs.

Decembri

Pabeigta būvēt Preiļu 1. pamatskolas

sporta zāle. Skaists notikums pilsētai. Zāle — Latgalē lielākā. Kļūst skaidrs jautājums par gāzes vada pievadīšanu līdz Preiļiem, kas būtiski izmainīs pilsētas apkurināšanas iespējas.

Visi atceras par Dievu. Dāvināšanas un galdu klāšanas jūklī daudz runā par labdarību, veikalnīeki reklamē atlaides. Ja prēce maksājusi 390 latus, tagad pircējiem ir tā laime to nopirkt par 350. Zemnieks pavēlk svitru zem gada bilances. Ienākumi arī ir 350, tikai aiz 35 liekams komats.

Ziemassvētku vakarā ir stāvgrūdām pilna Preiļu baznīca. Visi — ateisti un ticīgie ieskrējuši saņemt svētību, tāpat kā pēc vitamīna aptiekā. Ņemt. Arī to paņemt. Iedot — neko. Pat ne tik daudz, lai savā svētnamā būtu daudz skaistu svētbiļžu, kroņlukturu, skaistu paklāju, pārsegu un citu pašu rokām, bet ar Dieva svētību radītu lietu, vai vismaz ziedu un puķu tādā svētā vakarā.

Pa starpām spogulī gar Māras acīm aizslid vēl daudzi daudzi notikumi. Sakoptākās lauku sētas, svētki zirgaudzētavā «Raipole», vecāki pārbūvē Aglonas internātgimnāzijas lietošanai nederīgās telpas, nevalstisko organizāciju aktivitātes, svētki, sarīkojumi, sacensības, Baltijas ceļa desmitgade, uzņēmējs Vitālijs Pastars sāk augļu un ogu pārstrādi sulās. Preiļi — simtgadnieku rajons! Līvānu stiklu pazīst pasaulē, Preiļu sieram augsts starptautiskais novērtējums, pagasti vienojas par sadarbību ar Preiļiem...

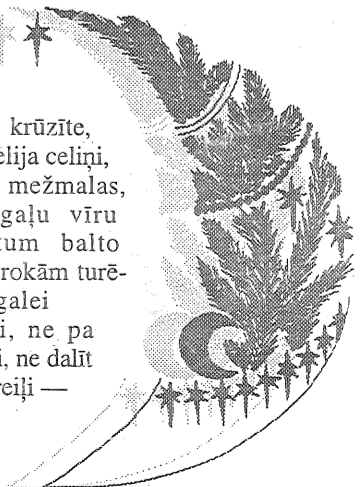
Tornī zvani sāk skandēt pusnaktī, Mārai jāsteidzas uz savu pakalnu. Bet vēl viņai no zilēšanas kas padomā.

Izcepa pīrāgus, vienā naudā iecepta. Kurš pirmais pagādījās, tanī koda. Jā, bija gan — tas, kurā nauda iecepta. Kā koda, tā uzkoda. Nākošā gada jauno naudā — avelatu.

Izbēra saslaukas krustcelēs. Klausījās, kur suņi rej, kur precēt gribētu. Austrumu pusē drūmi ņurdējās, šeit būtu ņēmējs, bet neies. Rietumos negribīgi kvarkšķēja, vainas meklēja. Norausa asaru Māra, savas mātes Latvijas sev vēlēto iedomādama — māte lēma, tev, latgaliet, būs divu vīru sievai būt, uz pusēm tevi sadalīsim, abiem tiks.

Vēl gulēt iedama zem galvas lika baltu līnu divielī. Kā vēsta ticējums, kurš pareģu nakts sapnī mutī tajā slaucīs, būs īstais ņēmējs. Sapnis pie Latgales Māras atnāca balts, tīrs, klusu spīdēja saule, klusu smaržoja meži, siltas smiltis pēdas sildīja, ziedēja dzeltenās margrietiņas. Dieviņam dzerot vakara pienu, izgāzās krūzīte, un kā migla pielīja celiņi, ielejas, takas, mežmalas, pasaule. Latgaļu vīru tūkstoši baltum balto divieli stiprām rokām turēja apkārt Latgalei — ne pa labi, ne pa kreisi atdodami, ne dalīt ļaudami. Un Preiļi — viducī.

L.Rancāne

LĪDZ 2000. ĢADAM — 1 DIENA

Laiks manī, es laikā

Noslēdzot rubriku «Līdz 2000. gadam... dienām», neizteikšos ne par notikumiem cilvēces vēsturē aizgājušajā gadu tūkstoši, ne šajā gadu simtenī, bet gan par pēdējiem notikumiem mēneša laikā, kuri iespaidos manu un jūsu dzīvi, iesākot jauno tūkstošgadi.

Decembra sākumā Saeimā deputāti apsprieda un akceptēja nākamā gada budžetu. Tautas kalpi viens pēc otra kāpa tribīnē, teica gudras runas un strīdējās. Runāšana gan neko nelīdzēja, un jostas ciešāk būs jāsavēlc visiem, jo plānots 80 miljonu latu liels budžeta deficīts.

Labāk neklāsies pedagogiem: viņi nākamgad saņems tikai 8,24 miljonus latu vairāk, kaut gan pieprasīja vismaz 20 miljonu latu lielu pielikumu. Nelīdzēja pat streiks. Taču šajā reizē negrāso runāt par naudu un algām, kaut gan pielīdzināt deputāta 372 latus (bez piemaksām un kompensācijām) lielo algu skolotāja nepilniem 80 var tikai ciniķis. Taču nedaudz divaini šķiet tas, ka tik trūcīgos laikos bez jēlkādiem strīdiem politiķi atrada 2 miljonus, ko atvēlēt mobilu telefonu sarunu noklausīšanās iekārtas piršanai, jo Saeimas Minhauzens un tikumības sargs jeb deputāts Jānis Ādamsons ir informēts, ka divas tādas iekārtas jau esot privātfirmu rīcībā. Bet varbūt valsts bez šī verķa tiešām aizies postā? Varbūt tas nudien ir svarīgāks nekā gudri skolēni un zinoši skolotāji? Kaut šaubos... Tāpat nedomāju, ka ir normāli, ja vēl arvien ministrijas un dažādas valsts iestādes tērē milzu naudu dārgu automašīnu iegādei, telpu remontam utt.

Ar budžetu palika neapmierināti opozicionāri un Vilis Krištopans. Toties vienā jautājumā var pricāties visi deputāti — Saeimas vajadzībām nākamajā gadā piešķirts par 700 tūkstošiem latu vairāk nekā šogad.

Veiksmīgā budžeta akceptēšana deputātu sirdis darīja mikstākas un dienu vēlāk, starojot priekā, deputāti piedalījās labdarības akcijā Bērnu klīniskajai slimnīcai. Lielie deputāti ar spēļu lāciņiem rokās drūzmējās pirmajās rindās pie teļobjektīviem — lai visa pasaule redz, ka šajā valstī bērnus mīl ne tikai pedofili. Skaisti!

Dāvināšanas skaļo prieku gan tūdaļ aizēnoja ziņa par slepenu svētku prēmiju dalīšanu deputātiem vienas mēnešalga apmērā no Saeimas budžeta ietaupījumiem. Balvas vēl tikušas Saeimas 500 darbiniekiem. «Niecīgo» prēmiju izmaksai iztērēti vairāk nekā 120 tūkstoši latu (tik naudas vajadzētu Preiļu rajona kultūras nama atjaunošanai vai, piemēram, triju skolu remontiem, lai tās nesabrūk). Man gan paliek neskaidrs, kāpēc tik taupīgai Saeimai nākamā gada budžets tika palielināts? Vai

nākamajam algu paaugstinājumam un prēmijām? Un par ko gan deputāti vispār jāprēmē? Vai par valdības krīzēm, lielo bezdarbnieku armiju, nemitīgo cenu kāpumu, lielas tautas daļas dzīvi zem iztikas minimuma? Bet varbūt prēmijas pienākas par «godprātīgu» naudas sadali, pietiekamu summu piešķirot pašiem sev? Vai par pašu pieņemto likumu nepildīšanu? Piemēram, Izglītības likumu. Diemžēl šis nav vienīgais likums, ko politiķi atļaujas ignorēt, grozīt, pārgrozīt, atcelt un pārcelt. Līdzīgi bija ar Pensiju likumu un tā neskaitāmajiem labojumiem līdz pat referendumā nevajadzīgi iztērēto miljonu. Tāpat ilgi muļļāja Valodas likumu, lai to samocītu un pielāgotu Eiropas apērtītei pieņemamu. Diemžēl Saeimā par normālu lietu kļūst, ka deputāti, knapi pieņēmuši kādu likumu, jau klāsta, ka īstenot to neizdosies, tādēļ tūlīt jāķeras pie mainīšanas. Un ripo mūsu nodokļu lati deputātu kabatās, jo mums jābūt saprotošiem un piekāpiem.

Jādomā, ka sabiedrība ilgi diskutēs par deputātu atalgojuma lielumu, jo postsociālistiskā sabiedrībā joprojām nav noteiktu kritēriju, kā vērtējama cilvēka nabadzība vai pārticība. Pārāk bieži nākas sastapties ar bagātības un pārticības nosodījumu un atziņu, ka tā nevar nākt godīgā ceļā. Šie jautājumi būs aktuāli vēl ilgi, kamēr izveidosies stabils vidusslānis un valsts nebūs pakļauta tādai spriedzei kā šobrīd. Paldies Dievam, ka deputāti noraidīja Saeimas kancelejas projektu, kas paredzēja deputātu algu palielinājumu, un atcerējās, ka atalgojums netiks palielināts nevienā no budžeta finansētajām iestādēm, par skolotājiem un mediķiem nemaz nerunājot.

Fantastisku iespēju tikt pie lēta cukura un tā dēļ upurēt veselu cukurfabriku esot radījuši nepilnīga likumdošana par miltu. Iesniegtie labojumi iestrēguši Saeimā. Svarīgāka likusies homoseksuālo indivīdu partnerattiecību legalizācijas caurskate. Un cukurs netraucēti «iebrauc» valstī pāri robežām «paceltu galvu» furgonos, ķerrās un ragavās — desmit tūkstošiem tonnu vienā gadā! Bet mūsu zemnieks savu darbu un cukurbiešu ražu iear zemē...

Zemniekiem tiek piedāvāta SAPARD programma. Nu tik būs! Nē, nebūs. Patī programma varbūt nav slikta, bet Latvijas zemniekiem, pat pašiem turīgākajiem, pie šīs naudas netikt, jo nav tādu īpašumu, ko iekļāt, lai pirkto traktoros, ierīkotu dzērveņu plantācijas u.c. Tāpēc SAPARD ir tikai mirāža, un teiciens — par velti ir tikai siers peļu slazdā — ir kā punkts uz «i».

A.Šķēles un A.Lemberga attiecības jau pārkāpušas jebkuras iztēles robežas, un ventspilnieks iesniedzis dosjē par

premjēru prokuratūrai, bet tā atzina, ka premjera rīcībā nav nozieguma sastāva.

Notikuši dažu partiju kārtējie kongresi. A.Panteļejevs neaizmirsā palieļties, ka «Latvijas ceļš» esot vienīgā partija, kas iestājoties par «eiropisku kapitalismu», bet LSDP darboņi savā konferencē atzina, ka viņu darbības laiks ir sasniegumiem bagāts, un kā lielāko sasniegumu minēja iekļūšanu 7. Saeimā, līdzdalību V.Krištopana valdībā un Vairas Viķes-Freibergas ievēlēšanu par Valsts prezidentu.

Kā visu problēmu universāls risinājums tiek piedāvāta Eiropas Savienība. Mums iegalvo: ja savienībā iekļūsim, tad tikai būs... Bet — kas būs? Ko iegūs zemnieks, ja veikalus pārpludinās svešās zemēs ražota, neveselīga, bet toties lēta produkcija? Vai ieguvējs būs jaunietis, kura vecāki bezdarbnieki nespēs nodrošināt Eiropas prasībām atbilstošu un konkurētspējīgu izglītību? Ko vien iespējams, valstī jau esam izandelējuši gan stratēģiskiem investoriem, gan ārzemju uzpircējiem. Meži ataug, varbūt kādu daļu uzņēmumu akciju, kas pieder ārzemniekiem, spēs atpirkt kāds latvju bāleliņš. Ja pārdosim savu zemi, tad atpakaļ ceļā vairs nebūs. Arī, kā teica kāds dzejnieks, «mentalitātes oriģinalitāte, iespējams, Eiropas plašumos pārtaps par mentalitāti bez oriģinalitātes.»

Daudzus sāpīgi skars Valsts prezidentes izsludinātie grozījumi likumā «Par valsts pensijām». Sieviete, kura atbilstoši pašreizējam likumam cerēja pensionēties priekšlaikus jau pēc 1. janvāra, šāda iespēja būs jāgaida vēl krietni ilgi, skolotāji, ārsti vai citu profesiju pārstāvji varēs saņemt tikai daļu no godīgi nopelnītās pensijas.

Un it kā nepietiktu ar jūkām dažādu amatvīru mainīšanā un naudas lietām, Rīgas pašvaldības iestāžu smalkajām dušām darbavietās, joprojām netiekam galā arī ar pedofīlijas nejaucībām. Politiķi atmaskojumos cenšas pārspēt viens otru paši sevi, nākot klajā ar nebeidzamiem vēstījumiem un ziņojumiem, kurš, kad un kur kaut ko aizdomīgu darījis. Vēl mazliet šādā garā un man jau liksies, ka pie varas tikuši cilvēki ar patoloģiskām nosliecēm.

Būtu mazāk strīdējušies, bet gan parūpējušies, lai valsts budžeta uzturētais Latvijas Institūts nodrošinātu Helsinku saietu ar kaut vai bukletu par mūsu valsti. Tāds bijis pat Turcijai, kura tikko uzņemta par ES kandidāti. Arī turpmāk, jādomā, pat izglītotie rietumnieki Latviju meklēs Balkānos.

Balkāni daudziem asociējas arī ar Ziemeļkaukāzu, kur plosās neapturamā Krievijas kara mašīna. Pašlaik Eiropu vairāk nodarbina Latvijas cūkas nekā čečenu liktenis. Pasaule redz, bet izliekas, ka nesaprot, jo Jeļcins Ķīnas «demokrātu» apkampienos atgādina Klin-

tonam par savām «rotalietām». Vēlēšanās Krievijā ceturtdaļa vēlēšanu savas balsis atdevusi komunistiem. Par Maskavas mēru atkārtoti ievēlēts Lužkovs. Kā tas ietekmēs Latvijas un Krievijas attiecības? Cerēsim uz politiķu skaidro saprātu, jo no tā daudz kas atkarīgs arī manā un jūsu dzīvē.

Es neredzu, ka mūsu valstī likuma priekšā visi ir vienlīdzīgi. Viens otrs ir krietni vien vienlīdzīgāks. Viens zaglis par 100 latu piesavināšanu sēž aiz restēm, toties otrs par miljonu — staigā brīvē. Vienam ir jāmaksā visi nodokļi, toties otram tos «kapitalizē». Un kur nu vēl slavenie valsts padomnieki, kuri dod padomus piecās līdz sešās vietās! Un valdības vīru padomdevēji! Viens — zaglis no bankas, otrs — kriminālnoziedznieks. Skumji...

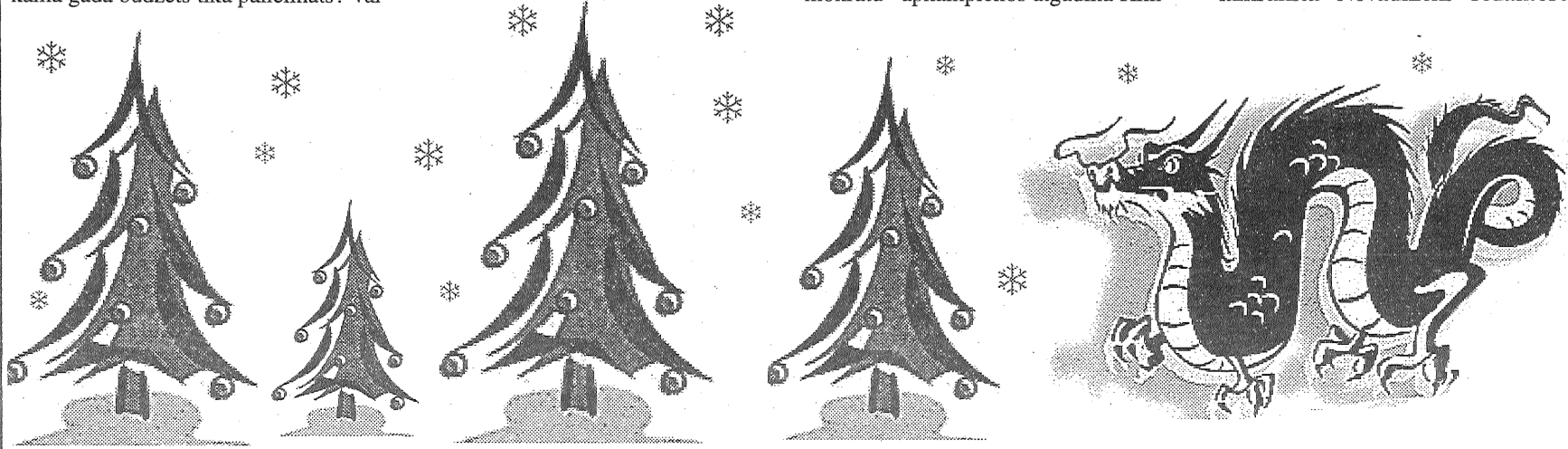
Bet vai ir godīgi vienmēr vainot valsti? Vieni teiks — jā, un nosauks pārāk biežo likumu maiņu un smago nodokļu nastu, bezdarbu, analfabētismu, neapmierinošu veselības aprūpi, nabadzību un rakņāšanos atkritumu konteineros, meklējot pārtiku. Otri teiks — nē, un apgalvos, ka cilvēki paši ir vainīgi pie tā, kas notiek valstī. Kad dodamies balsot, mums ir jādomā, ko vēlēsim. Un, ko nu esam ievēlājuši, ar to arī jāsamierinās.

Bet nu gan pietiks runāt par dažādām nevēlībām, nekur tās diemžēl nepalikis arī 2000. gadā. Neba tikai brīnumus gaidīsim. Derētu atcerēties, ka arī gadsimts, kas teju, teju būs galā, Latvijai divreiz dāvāja kaut ko patiesi fantastisku un brīnumainu — iespēju veidot savu brīvu valsti. Tikai jāprot šo velti novērtēt un izmantot. Šis ir lielo pārmaiņu laiks. Laiks, kurā pastāvēs tas, kas pārvērtīsies. Tā dienu pēc dienas, gadu pēc gada. Un neaizmirsīsim, kā teica Mohandass K.Gandijs, septiņas lietas, kas mūs iznīcina — 1) politika bez principiem, 2) bagātība bez darba, 3) bizness bez morāles, 4) bauda bez sirdsapziņas, 5) zinātne bez cilvēčības, 6) zināšanas bez gara spēka, 7) dievkalpošana bez ziedošanās.

Neaizmirsīsim, ka nav tādas ministrijas, kas subsidētu 25% laimes un vismaz 5% mīlestības. Nav tāda Salaveča, kurš no dāvanu maisa spētu izņemt un katram iedot tūtiņu veiksmes un paciņu apskaidrības.

Sagaidot jauno 2000. Pūķa gadu, visiem jums vēl 366 darba dienas, kuru laikā varēsiet darīt visu, ko gribat, lai tas tik tiešām būtu labs. Ja kaut ko darīsiet, būs arī pārmaiņas, citādi viss ir ilūzija un lamatas. Vienīgi tad, kad sāksim rīkoties, kaut kas var mainīties. Un arī tikai pēc kāda laika. Vēl gribētos novēlēt prieku — prieku par katru darbiņu, prieku par katru dienu!

Tamāra Elste,
laikraksta «Novadnieks» redaktore

Kamēr māte no akas ūdeni nes

— Jāsāk ar jautājumu, cik gara ir jūsu darba diena?

— Nevaru atbildēt kā atsevišķi Saeimas deputāti, ka strādā dienu un nakti, tomēr lielākoties mana darba diena beidzas daudz vēlāk un sākas agrāk nekā oficiālais darba laiks.

— Kāds bija jūsu dzīves ceļš līdz rajona padomes izpilddirektores krēslam?

— Pēc izglītības esmu pedagoģe, un manas darba gaitas pēc augstskolas sākās Mālpilī, kur strādāju skolā. Šie gadi man palikuši visgaišākajā atmiņā, jo ar Gunāru tikko bijām nodibinājuši ģimeni, piedzima meita Iveta, Mālpils ciemā bijām iemantojuši autoritāti. Tomēr mūsu turpmāko dzīves ceļu nācās pakārtot atbilstoši vecāku vēlmēm, jo Gunārs savējiem ir vienīgais dēls. Arī mūs pašus vilka uz Latgali, gribējās izjust tās savstarpējās siltuma attiecības, kas raksturīgas tikai Latgales cilvēkiem. Un tā mēs atgriezāmies savā dzimtajā pusē — Preiļos. Vieni vecāki palīdzēja bērnu auklēšanā, bet otri bija naudīgāki, un varējām sākt būvēt savu māju. Man kā ķīmijas un bioloģijas skolotājai profesijai īsti atbilstošs darbs skolā neatradās, toties saņēmū uzaicinājumu strādāt siera rūpnīcā. Sākumā strādāju par laboranti, pēc tam aizvietoju rūpnīcas ķimiki, bet, kad radās laboratorijas vadītāja vietas vakance, izrādījās, ka inženiertehnisko darbinieku aptaujā vairums šim amatam bija izvirzījuši manu kandidatūru. Siera rūpnīcā nostrādāju astoņus gadus. Gunārs strādāja par rūpnīcas direktora vietnieku sagādē.

Visu mūžu esmu bijusi pret sevi un citiem ļoti prasīga. Būdam laboratorijas vadītāja, izbrāķēju kādu piena vedumu no viena kolhoza. Atvestais piens absolūti neatbilda nekādiem standartiem, to nevarēja izmantot ražošanā. Radās konflikta situācija. Pa šo laiku tiku iecelta kompartijas rajona komitejā par propagandisti un darba organizatori.

Siera rūpnīcā nostrādātie gadi man deva ļoti daudz. Galvenokārt no tāda viedokļa, kā ir jāstrādā vadītājam. Direktors Pēteris Zukuls bija īsts vadītāja paraugs. No viņa es iemācījos strādāt ātri, precīzi, ļoti ātri reaģēt uz vadītāja norādēm.

Savukārt kompartijas darbā jutos kā no laivas izmesta, jo ražošana un šis ideoloģiskais darbs nebija savienojamas lietas. Lūdzu rūpnīcas direktoram iespēju atgriezties, bet viņš nevarēja palīdzēt. Šajā darbā nostrādāju divus gadus, jo sākās atmodas procesi, partijas mašīnērijas sabrukšana. Arī šis laiks bija nozīmīgs tādā ziņā, ka kopā ar mani strādāja tie nedaudznie gaisie cilvēki, kam izdevās uz 25. partijas kongresu izvirzīt tādu delegāciju, kas kongresa laikā spēja veikt radikālu pagrieziena, atstāt zāli un veidot neatkarīgu partiju. Šim solim bija liela nozīme turpmākajos notikumos par neatkarīgu Latviju. Vēl tagad glabāju šo notikumu dokumentāros apliecinājumus.

Kopš 1992. gadā sāku strādāt rajona pašvaldības, kura šajā laikā ir dažādi saukusies, administratīvajā pārvaldē par pašvaldību darba koordinatori. 23. decembrī apritēja divi gadi, kopš strādāju par izpilddirektori.

— Jūsu darba mūžā tas ir augstākais sasniegums, rajonā — viens no pašiem vadošajiem amatiem.

— Vairākus no malās tā izskatās. Taču augstākstāvošais orgāns ir rajona padome. Izpilddirektors kopā ar izpildinstitūcijām un iestādēm ir atbildīgs par šīs lielās lēmējvaras pieņemto lēmumu izpildi.

— Uz šo lietu var raudzīties divējā-

Ši gada pirmajā pusē «Novadniekā» tika publicēts materiālu cikls par rajona padomes struktūru, nodaļām un to darbiniekiem. Bet visas rajona darba lietas koncentrētas vienās — izpilddirektores rokās, un Aina Pastore ir cilvēks, kurš šajā amatā spēj tikt galā ar desmitiem un simtiem lietu, kārtot tās, organizēt darbu izpildi, pārstāvēt un prezentēt rajonu, piedalīties, būt, izlemt, izstrādāt stratēģiju un pieturēties pie tās vadlīnijām. Izpilddirektores kabineta durvis tiek virinātas nepārtraukti, apmeklētāji pieņemšanas telpā ir vienmēr, un telefona zvani skan bez mitas.

di. Tā, kā jūs sakāt, — izpildīt rajona padomes nolēmtu. Bet var būt otrādi — smalki un nemanāmi virzīt rajona padomi tādu lēmumu pieņemšanai, kas atbilst jau iepriekš izstrādātai rajona stratēģijai.

— Teikšu tā, ka daudz ir runāts par rajonu padomēm, par to, ka tām nav perspektīvas. Redzu, cik smagi pašvaldību vadītājiem ir darboties rajona padomē, jo viņiem pietiek savu sarežģīti risināmo problēmu. Jā, šeit viņi nāk arī ar savām idejām, tomēr galvenokārt ideju ģeneratore un daudzu lietu virzītāja ir izpildinstitūcija. Patiešām iznāk strādāt, delikāti un smalki virzot, pasakot priekšā. Un joprojām, arī izpilddirektore amatā strādājot, nākas veikt pašvaldību lietu koordinātoru pienākumus, sniegt konsultācijas. Pašvaldību vadītāji ir pieraduši ar visām problēmām griezties pie manis, un es priecājos, ka daudreiz varu palīdzēt. Te vairs neder kādreiz augstskolā iegūtās zināšanas, bet darba pieredze, kas krāta gadu gadiem, un dzīves skola, regulāra pašizglītošanās un sekošana jaunākajai likumdošanai, valdības lēmumiem, notikumiem valstī, vismaz elementāras zināšanas visās jomās, kaut vai tajā pašā gramatvedībā.

— Vai jums bija kādas ieceres, uzsākot izpilddirektore darbu, un vai tās ir izdevies īstenot?

— Man gribējās panākt, lai šeit rajona padomē daudzas lietas būtu sakārtotas tādā veidā, ka mēs būtu nodēriģi un vajadzīgi cilvēkiem. Lai šeit būtu vieta, kurā var iegriezties ikviens cilvēks, saņemt konsultāciju, palīdzību kāda jautājuma kārtosānā. To ir izdevies panākt.

— Šeit laikam būtu vieta jautājumam par jūsu vadības stilu. Vai tas ir autoritatīvais vai demokrātiskais?

— Neteikšu, ka rajona padomē nav demokrātijas. Darbinieki tiek uzklausti, taču viņiem tiek izvirzītas arī prasības. Pretējā gadījumā pieņemtie lēmumi varētu palikt neizpildīti. Tajā pašā laikā rajona padomē ir speciālisti, par kuriem var teikt, ka viņi ir profesionāļi savā vietā, un es viņu darbā pat neiejaucos, esmu kā novērotājs no malas. Piemēram, Andris Bilzēns, ceļu apsaimniekošanā ir vadošais speciālists visā Latvijā, ar kuru rēķinās. Profesionāli kultūras organizatorisko darbu veic Elvīra Bravacka. Likumdošanas jautājumos nepārspējams ir Edgars Mukāns, kura viedokli daudzos jautājumos uzklausu vispirms. Ļoti daudz tiek gādāts par to, lai mūsu darbiniekiem būtu plašas sevis izglītošanas iespējas. Regulāri notiek plānošana. Darbinieki iesniedz plānus, jo man bieži ir jāatbild uz preses pārstāvju jautājumiem par to,

kas iecerēts. Taču, lai kolektīvam varētu izvirzīt augstas prasības, es vispirms tās izvirzu sev. Pieprasīt ierasties laikā darbā es varu tāpēc, ka pati jau kopš agrā rīta esmu savā vietā.

Kolektīvs ir spējīgs, un uz to varu paļauties. Esmu veikusi pat eksperimentu, kad pirms liela, nozīmīga notikuma aizbraucu prom un pēdējās organizatoriskās stundas atstāju darbinieku ziņā. Ierados tieši uz pasākumu, un viss bija izdarīts kā vajag.

— Kas no šajos gados paveiktā ir visnozīmīgākais?

— Varam lepoties, ka esam apsteiguši daudzus citus Latvijas rajonus ar to darbu, ko veikusi attīstības plānošanas nodaļa, izstrādājot teritoriālās attīstības programmu. Ļoti daudz darba ieguldīts daudz un dažādu projektu sagatavošanā, īstenošanā, piedalāmies dažādās programmās. To šeit nav iespējams uzskaitīt, un praktiski par visu paveikto ir bijusi informācija «Novadniekā».

— Vai, pārskatot visu padarīto darbu, nerodas žēlums, ka varbūt pat 51. gada jubileju rajons vairs nepiedzīvos, pateicoties Latvijas grauzītāju pūliņiem?

— Pēdējā laikā sāku šaubīties, vai tāda administratīvi teritoriālā reforma, kāda tā bija iecerēta augšā, maz notiks. Un vai nebūsim vērtīgi strādājuši, veicot tik milzīgu izpētes darbu saistībā ar administratīvi teritoriālo reformu. Es perspektīvi skatos uz mazo pašvaldību apvienošanas novados, uz to savstarpējās sadarbības modeļiem. Bet reformas dēļ nevar ciest iedzīvotāji un pašvaldības.

— Vai ir nācies arī kļūdities?

— Neteikšu, ka man, manam kolektīvam vai rajona padomei nācies kļūdities, bet pievilti dažās lietās esam gan. Te es gribētu minēt notikumu ar Aglonas internātgimnāziju. Nekad nevarēju iedomāties, ka tagad, kad runājam par Latviju kā brīvu valsti, var skolu — skolotājus un bērnus izlikt uz ielas.

— Tagad varbūt atliksim darba lietas. Jūs teicāt, ka pēc horoskopa esat Skorpions. Kad jūs izpaužaties kā Skorpions?

— Esmu neskaitāmas reizes lasījusi par to, kādi ir Skorpioni, kādas ir viņu rakstura īpašības. Kožām mēs ar to, ka pasakām taisnību, pasakām to, kas mums nepatīk. Vairākus citi to vairāk patur sevī, neatklāj. Tajā pašā laikā Skorpioni ir ļoti prasīgi pret sevi.

— Vai, strādājot ar tik lielu slodzi, izvirzot sev tik lielas prasības, nedraud pašsadedzināšanās?

— Mana ģimene to nepieļaus. Mani turvie cilvēki ir manā sardzē.

Manas meitas palīdz arī tīri praktiski darba ziņā. Kaut vai tāds piemērs. Nebija tulka, kas pārtulkotu projektus angļu valodā. Lūdzu palīgā savus miļos, labos bērnus. Vajadzīgajā brīdī pa elektronisko pastu es saņēmu tulkojumus, kā arī korekcijas pēc viņu ieskatiem. Jau pirmdien Preiļu rajons paspēja pirmais iesniegt šos projektus attiecīgajā instancē.

Es nesadegšu šādā veidā. Jo man ir cilvēki, kas šo ugunskurto drusciņ nodzēš. Mani vecāki, vīrs, meitas. Es priecājos par bērnu panākumiem. Iveta ir pabeigusi maģistrātūru, strādā lielā kompjuāterfirmā par mārketinga starptautisko attiecību menedžeri. Ilze, Latvijas Universitātes 3. kursa studente, izturēja lielu konkursu un strādā kādas ārzemju firmas oficiālajā pārstāvniecībā Latvijā. Ģimenē ienākuši divi brīnišķīgi znoti, kuri arī strādā atbildīgos amatos. Tāpēc mūsu tikšanās parasti pārvēršas par interesantām un ilgi nebeidzamām sarunām.

— Kas jūsu ģimenē ir galva un vai vispār kādam ir jābūt šai galvai?

— Mūsu ģimenē patiešām nav galvas šādā nozīmē. Ir lietas, kā, piemēram, sadzīves tehnikas uzturēšana kārtībā, smagie darba apstrādāšanas darbi, mājas un auto remonts, kurus perfekti veic vīrs. Es tur neiejaucos. Tajā pašā laikā ir lietas, par kurām viņš zina, ka ar tām vislabāk galā tiks es viena vai arī kopā ar meitām.

— Kādas lietas dzīvē ir svarīgas?

— Savstarpējs cilvēciskums būtisku jautājumu risināšanā. Mūsu ģimenē nav bijis tādu gadījumu, kad kāds paceltā balsi mēģinātu uzspiest savu gribu. Mēs esam mēģinājuši dzīvot tā, lai viens otram nenodarītu pāri. Arī savā darbā rajona padomē es nekad neesmu atļāvusies uz kādu kliegt. Cilvēcība ir vislielākā vērtība, kas jāprot noturēt un saglabāt.

Vēl dzīvē ir svarīgi garīgās vērtības stādīt augstāk par materiālajām. Garīgu es bieži meklēju labās grāmatās. Man patīk aiziet uz baznīcu. Tur es gūstu mierinājumu.

— Jūs vienmēr nēsājat rotas. Kādas rotaslietas jums patīk vairāk?

— Neesmu tām īpaši pievērsusi uzmanību. Tā ir iznācis, ka šīs rotas man ir dāvinātas. Zelta ķēdīte, ejot prom no siera rūpnīcas, auskari no meitām, gredzens kā mantojums no vīratēva māsas, dzintara krelles no mātes.

— Ir novakare vai vakars, laika gramatvedis — pulkstenis klusi pārbauda rēķinus, un ir vaļa apstāties pie loga un skatīties palaist līdz meža virsotņu robainajai līnijai, līdz pirmajai zvaigzņītei. Par ko šādā brīdī jūs atļaujaties sapņot?

— Ja man ir šāds laiciņš pārdomām, es domāju pie sevis, lai Dievs dod veselību bērniem, manai ģimenei, maniem vecākiem. Par to, cik labi, ka man aiz muguras vēl ir iepriekšējā paaudze, mani miļie tētis un mamma. Man ļoti patīk Adriana Kukuvasa dziesma par māti: «tur māte no akas ūdeni nes...» Bieži, ienākot savas dzimtas mājas pagalmā, no jauna pārdzīvoju šo klušo laimes izjūtu, — ir aka, ir māte, ir taciņa, pa kuru viņa iet. Es lūdzu Dievu, lai Viņš šo laiku man pagarina — kad māte no akas...

Lai miers būtu pasaulē, lai mūsu Latvijai nebūtu tā, kas notiek Čēčenijā, lai mēs būtu pasargāti no dabas kataklīzmām. Gadu mijā gribētu visiem pateikt vārdus, kādus apsveikumā saņēma mūsu ģimene: «Rītiem — labas domas, dienām — darbus, kas pilda sirdi, vakariem — svētīgu nogurumu bez rūgtuma».

L.Rancāne
J.Silicka foto

Ziņas

■ Janvāra vidū tiks apkopoti un analizēti aptaujas rezultāti, kas sociālajiem darbiniekiem palīdzēs strādāt ar bērniem, kuri cietuši no vardarbības, «Novadniekam» pastāstīja Latvijas organizācijas «Glābiet bērnu» (GB) Preiļu rajona nodaļas koordinatore Elma Aksjonova. GB izstrādātais projekts tika īstenots vairākos Latvijas rajonos, tajā skaitā arī Preiļu rajona Riebiņu vidusskolā, Aglonas internātgimnāzijā, Vārkavas vidusskolā un Preiļu 1. pamatskolā.

■ Vides investīciju fonda programmā «800+» iesniegti triju Preiļu rajona pašvaldību projekti attīrīšanas iekārtu rekonstrukcijai, «Novadnieku» informēja Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas speciālists Aivars Pizelis. Paredzams, ka Sutru un Stabulnieku pagasta padomju sagatavotie projekti tiks izskatīti un, iespējams, arī atbalstīti 2000. gada februārī. Taču Sutri un Stabulnieki nav vienīgās pašvaldības rajonā, kur paju sabiedrību likvidācijas gados attīrīšanas iekārtas netika pietiekami labi uzturētas, tāpēc izgāja no ierindas un tādas arī tika nodotas pagastu pārziņā.

■ Celulozes kombināta celtniecības projekta darba grupas vadītājs A. Treimanis atzinis, ka janvāra sākumā Rīgā ieradīsies somu un zviedru investori, lai pārrunātu jautājumus, kas saistīti ar kombināta celtniecības kompānijas dibināšanu. Iepriekš Latvijas sabiedrība tika informēta, ka kompānija tiks nodibināta jau līdz 1999. gada beigām. Kavēšanās iemesli pagaidām neesot zināmi, «Novadniekam» pastāstīja Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas vadītājs Pēteris Romanovs. Viņš izteica viedokli, ka ziemeļvalstu investoru pozitīvu lēmumu noteikti ietekmējošas, cik stabila patiesība ir Latvijas valdība. P. Romanovs minēja, ka šajā ziņā pozitīvu piemēru, kā pārliecināt ārzemju partnerus, rādīt Igaunija, kura paziņojusi par vēlēšanos līdzīgu kombinātu būvēt arī pie sevis.

■ Preiļu pilsētas domes priekšsēdētājs Ilmārs Meluškāns informēja «Novadnieku», ka iesāktas sarunas ar Preiļu pagasta padomes deputātiem par pilsētas un pagasta apvienošanos. Par pamatu šādai apvienošanai ir pašlaik valdībā izstrādātais likums, kas liks obligāti apvienot ap pilsētām esošās pašvaldības, kuras pārsvarā izmanto pilsētu infrastruktūras objektus. Ja apvienošana notiks labprātīgi un tuvākajā laikā, būs iespējams iegūt valdības solīto vienreizējo piecprocentu dotāciju.

Preiļu pagasta padomes deputāti gatavojas sasaukt iedzīvotāju sapulci, kuras gaitā tiks izzināts kopējs viedoklis par iespējamo apvienošanos. Šajā sapulcē būs aicināts piedalīties arī Preiļu pilsētas domes priekšsēdētājs Ilmārs Meluškāns.
L. Kirillova

Uz tikšanos Preiļu centrālajā laukumā 31. decembrī vēl pirms pusnakts — ar «Novadnieka» starpniecību pilsētas iedzīvotājus ielūdz Preiļu domes priekšsēdētājs Ilmārs Meluškāns.
Neatklājot nevienu no solītajiem Jaungada nakts pārsteigumiem, viņš solīja, ka nenāksies vilties tiem, kuri noteikti grib dzirdēt premjera Andra Šķēles un Valsts prezidentes Vairas Vīķes-Freibergas uzrunas pirms un pēc gadumijas. Valsts galveno amatpersonu uzrunas tiks translētas pa radio. Tātad — saskandināsim glāzes ar šampanieti zem nakts debesīm, kad gaisā uzziedēs salūta zvaigznes!

Preiļu rajonam — 50 gadi

1949. gada 31. decembrī Preiļu rajons tika pasludināts par teritoriālo vienību.

Preiļu rajons ir noteikta teritorija, pie kuras pieradušas šajos gados piedzimušo un uzaugušo cilvēku paaudzes, tas ir šo paaudžu veidotā infrastruktūra, būvētas mājas, ceļi, sakari, šo cilvēku veidots izglītības, medicīnas iestāžu tīkls, optimāla sabiedriskā transporta sistēma, lauksaimniecība.

Kaut arī kādu politisku un tautai līdz galam neizskaidrotu motīvu un apsvērumu dēļ Latvijā sākusies administratīvi teritoriālā reforma, Preiļu rajons ar savu darbošanos arī pēdējā desmitgadē, kas aizrit brīvā Latvijā, spējis un prot pastāvēt, tā ļaudis strādā daudz, radoši un drosmīgi.

To pierāda tas, ka no Preiļu rajona Ekonomikas ministrijā Reģionālajā fondā ir iesniegti gandrīz 100 projekti. No tiem atbalstīti 56 projekti, 40 ir saņēmuši finansējumu. Daudzi izmanto subsīdi-

jas, ko piešķir Zemkopības ministrija. Šogad Preiļos tika parakstīts 99. un 100. līgums par Reģionālā fonda finansējumu piešķiršanu.

Rajonā blakus tradicionālām lauksaimniecības nozarēm — piena ražošanai un pārstrādei, gaudkopība, mežizstrāde — parādās arī jaunas — augļkopība, ogu pārstrāde, eļļas kultūraugu audzēšana un pārstrāde, bioloģiskā lauksaimniecība, lauku tūrisms, optiskās šķiedras ražošana un citas. Sekmīgi strādā uzņēmēji. Savukārt akciju sabiedrības «Preiļu siers» un «Līvānu stikls» ir uzņēmumi, kuru nosaukums komentārus neprasa.

Rajons ir gatavs veiksmīgi piesaistīt tos līdzekļus, kurus sākot ar 2000. gadu, Latgalei ir piešķirjis PHARE fonds, kā arī SAPARD, ISPA. Rajona padomē top projekti: «Preiļu pilsētas gazifikācija», «Tūrisma centra izveide Preiļos», «Pašažieru pārvaļājumu aģentūras izveide Preiļos», kā arī rajons piedalās kopējā projektā «Latvijas sporta bāzes attīstī-

ba». Preiļu rajons veiksmīgi iesaistījies arī vairākos ārvalstu projektos.

Liels darbs paveikts teritoriālās plānošanas jomā, pabeigta rajona teritorijas attīstības programma, izstrādāta rajona attīstības stratēģija, izveidojušies pirmie novadi.

Šogad rajonā atklāti trīs jauni autobusu satiksmes maršruti, noteikti 12 papildreisi. Rajonā notika Latgales pētniecības institūta konference «Latgales pagātne, tagadne, nākotne». Darbojas 120 māksliniecišķās pašdarbības kolektīvi, profesionāli strādā izglītības un medicīnas darbinieki, policijas, valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesti.

Ar sava rajona attīstību mēs pierādām, ka arī Latgale kopumā var sekmīgi attīstīties. Mēs nevēlamies dalītu un sa-graizītu Latgali. Mēs to vēlamies vienotu, un tās centra statusam ar lepnumu varam izvīrīt Preiļus.

Saisināti no Preiļu rajona padomes priekšsēdētāja A. Soldāna uzstāšanās runas 18. novembrī Sutros.

Līvānu novadā

■ Valdība oficiāli apstiprinājusi Līvānu novadu. Ministru kabineta 21. decembra sēdē tika apstiprināti noteikumi par Preiļu rajona Līvānu novada izveidi. Pirmā jaunā novada domes sēde notiks 3. janvārī, tajā piedalīsies Līvānu, Rožupes un Turku pašvaldību deputāti, sēdi atklās īpašo uzdevumu ministrs valsts pārvaldes un pašvaldību reformu lietās Jānis Bunkšs.

■ «Novadnieks» jau rakstīja, ka Dānijas Veselības ministrija un Sociālo lietu ministrija Baltijas valstu sociālās veselības aprūpes projektā par sadarbības partneriem Latvijā izraudzījušies Līvānu pašvaldību. 16. decembrī tika parakstīta vienošanās starp Līvānu pilsētas domi un Dānijas Veselības ministriju un Sociālo lietu ministriju. Vienošanās paredz no 2000. gada 1. maija līdz 2001. gada 31. decembrim realizēt projektu veselības un sociālās aprūpes sistēmas uzlabošanā Līvānos. Projekta partnerpilsētas ir Ignalina Lietuvā un Paldiske Igaunijā. Kopējās projekta realizācijas izmaksas nepārsniegs 1 200 000 Dānijas kronu, bet finansētājs būs Dānijas valdība. Līvānu pašvaldībā jau ir izstrādāts sociālās veselības attīstības projekts, kurā īpaša uzmanība vērsta uz galvenajām ar bērnu un

jauniešu veselību saistītajām problēmām un to cēloņiem. Projekta ieceres saistās ar rehabilitācijas un sporta centra izveidi bērniem un jauniešiem, mutēs veselības centru, veselības veicināšanas programmas īstenošanu pirmsskolas vecuma bērniem, kā arī konsultatīvā punkta izveidi sociālās veselības jautājumu risināšanai.

■ Līvānu pilsētas pašvaldība saņēmusi humānās palīdzības sūtījumu no EECA organizācijas Dānijā. Kā «Novadnieku» informēja sociālās aprūpes vecākā speciāliste Elizabete Žeimote, šajā sūtījumā lielākoties ir apģērbi, kā arī kustību palīgierīces invalīdiem. Sadarbība ar Dāniju ilgst jau trīs gadus, dāņu humāno palīdzību trūcīgie līvānieši saņem divas reizes gadā. Līvānu sociālās aprūpes dienesta darbinieki tikuši informēti, ka negodīgi cilvēki izkrāpjot no iedzīvotājiem naudu, uzdodamies par organizācijas «Glābiet bērnu» pārstāvjiem. E. Žeimote ar «Novadnieka» starpniecību atgādināja, ka ne «Glābiet bērnu», ne arī citas līdzīgas oficiāli reģistrētas organizācijas ar ziedojumu vākšanu nenodarbojas.

■ Līvānu pilsētas domes ārkārtas sēdē pieņemti sekojoši lēmumi:
— 1999./2000. gada apkures sezonas

nodrošināšanai no 2000. gada 6. marta tiks ņemts kredīts Valsts kasē Ls 105 000 apjomā ar maksimālo kredītprocentu likmi līdz 11% gadā. Apmaksa Ls 50 000 apmērā tiks veikta līdz 2000. gada 31. decembrim un Ls 55 000 apmērā līdz 2001. gada 31. martam, paredzot apmaksu no domes budžeta līdzekļiem (Ls 82 000 — pašvaldības iestāžu apkures izdevumi 2000./2001. gada sezonā, Ls 23 000 — sociālo pabalstu līdzekļi komunālajiem maksājumiem 2001. gadā), garantējot kredīta atmaksu ar domes finanšu līdzekļiem.

— Par iegūto 2. vietu 13. komandu konkurencē Latvijas čempionātā vieglatlētikā dome piešķir naudas balvu Vjačeslavam Grigorjevam (Ls 20), Juntaram Panteļejevam (Ls 20), Zojai Smirnovai (Ls 20) un Jānim Brakovskim (Ls 25). Par iegūto 1. vietu starptautiskajā taekvon — do turnīrā «Eiropas kauss '99» ar naudas balvu Ls 30 apmērā apbalvots Jānis Grāveris.

— Līvānu pilsētas domes priekšsēdētājs Visvaldis Gercāns saņēmis Izglītības un zinātnes ministrijas atzinības rakstu par aktīvu un godprātīgu darbu izglītības nozares attīstībā Līvānos.

G. Kraukle

Preiļu pilsētas domē

16. decembrī notika Preiļu pilsētas domes pēdējā sēde šajā gadā. Nākamā — 2000. gada janvārī.

■ Domes priekšsēdētājs I. Meluškāns informēja deputātus par kurināmā iegādi pilsētas apkures nodrošināšanai 1999./2000. gada apkures sezonā. Līgums ar SIA «Dinaburgas nafta» netiek pildīts. Pašlaik ir saņemtas tikai trīs dzelzeļa cisternas ar mazutu (79,50 lati par tonnu). Iespējams, ka pilsēta saņems vēl trīs cisternas, kuru pietiks apmēram līdz nākamā gada 10. janvārim. Jau novembrī noslēgts līgums ar KU SIA «VIMS OIL» par slānekļa kurināmā piegādi 500 tonnu apmērā (cena 78 lati par tonnu). Pagaidām pašvaldības uzņēmumam «Siltums» ir neliela kurināmā rezerve. Domnieki I. Meluškāna informāciju pieņēma zināšanai.

■ Deputāti pieņēma lēmumu noslēgt līgumu ar juristu N. Patmalnieku par juridisko pakalpojumu sniegšanu.

■ Apstiprināti Preiļu pilsētas domes saistošie noteikumi par valsts nodevas likmes samazināšanu nodokļa maksātājiem Preiļu pilsētā.

■ Domes sēdē tika izveidota un apstiprināta Preiļu pilsētas pašvaldības īpa-

šuma (ēkas kopā ar zemi Brīvības ielā 70) izsoles komisija. Komisiju vadīs privatizācijas komisijas priekšsēdētājs Jānis Anspoks, komisijā darbosies privatizācijas komisijas locekļi Janīna Cvečkova un Anatolijs Petrovs.

■ Domes sēdē izskatīja SIA «Vanda-2» direktora B. Petrova iesniegumu par tirdzniecības centra celtniecību Preiļos, Turgus laukumā 13. Ar balsu vairākumu tika nolemts atlikt šī jautājuma izskatīšanu līdz ēkas Turgus laukumā rekonstrukcijas pabeigšanai.

■ Nolemts līdz 1999. gada 31. decembrim neapreķināt soda naudas procentus pie SIA «Universālveikals PL» parāda summas par neapdzīvojamo telpu nomu Turgus laukumā 2.

■ Domnieki apstiprināja «Nolikumu par administratīvo atbildību un naudas sodiem Preiļu pilsētā». Līdz ar to atcelti Preiļu pilsētas domes 1996. gada 14. marta un 1997. gada 5. jūnija lēmumi.

■ Deputāti izskatīja turgus laukuma Krāslavas ielā 4 nomas līgumu un nolēma pilvarot domes priekšsēdētāju I. Meluškānu parakstīt sagatavoto līgumu. Atļaut SIA «RBKK-1» drošības naudu iemaksāt, veicot savstarpējos norēķinus

par apkuri četru mēnešu laikā līdz 2000. gada aprīlim.

■ Preiļu dome nolēma atbalstīt piedalīšanos sarunās par iespēju sadarboties vai apvienoties ar pilsētai blakus esošajiem pagastiem. Pārstāvēt domi šajās sarunās pilnvarots domes priekšsēdētājs.

■ Pieņemts lēmums pārdot ēkas Preiļos, Brīvības bulvārī 24, daļu (vecais viesnīcas korpus) Valsts ieņēmumu dienesta reģionālās nodaļas izvietojšanai par 60 tūkstošiem latu.

■ Vienbalsīgi apstiprinātas izmaiņas Preiļu pilsētas domes budžetā 1999. gadam ieņēmumos un izdevumos 7341 lats apmērā. Pieauguši ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un maksājumi no citiem budžetiem. Izdevumi palielināti Preiļu Valsts ģimnāzijai un Preiļu arodvidusskolai.

■ Dome piekrita zemes īpašnieku O. Losevas un U. Stepanovas piedāvājumam nopirkt zemes gabalu 18406 kvadrātmetru platībā zem Preiļu Valsts ģimnāzijas par cenu Ls 0,80 par kvadrātmetru ar nosacījumu, ka šis darījums notiek piecu gadu laikā. Domes juristei uzdots sagatavot līguma projektu.

L. Kirillova

«Preiļu sieram» trešais firmas veikals

Preiļos Daugavpils ielā 66 tika atklāts akciju sabiedrības «Preiļu siers» jaunais pašapkalpošanās veikals. Pēc 7. Saeimas deputāta Jāzepa Šņepsta uzrunas un lentas pārgriešanas pirmajiem pircējiem bija iespēja uz veikala panākumiem pacelt pa glāzei šampanieša, nogaršot rūpnīcas jauno produkciju — jogurtus, kā arī tajā ražoto sieru.

Akciju sabiedrības «Preiļu siers» direktore Elita Šņepste «Novadnieku» informēja, ka tagad «Preiļu sieram» ir trīs firmas veikali — divi Preiļos, viens Līvānos, kā arī tirdzniecības vieta Daugavpilī. Elita Šņepste pastāstīja, ka veikalā galvenokārt būs nopērkami rūpnīcā ražotie produkti, kā arī citas pirmās nepieciešamības preces. Jaunajā veikalā pircējiem tika piedāvāts četru veidu jogurts ar augļu un ogu piedevām, kā ražošana rūpnīcā nupat uzsākta. Pašlaik tas nopērkams izlejama veidā, bet, kā teica Elita Šņepste, nākamajā gadā tas būs nopērkams jau skaistā fasējumā.

Paši pirmie pie kases ar pirkumiem

● Akciju sabiedrības «Preiļu siers» direktore Elita Šņepste un 7. Saeimas deputāts Jāzepts Šņepsts atklāj jauno rūpnīcas firmas veikalu.

groziņā devās Elita un Jāzepts Šņepsti. Protams, viņi bija izvēlējušies Latvijas preci — «Preiļu sierā» ražotos piena produktus.

L.Rancāne
J.Silicka foto

● Pircējus jaunajā veikalā sagaidīs pārdevējas (no kreisās) Vita Želve, Jelena Kukare, Ludmila Nesterjuka, Ligita Rušeniece un veikala vadītāja Svetlana Brakovska.

Preiļu novada pašvaldības izstrādās virzienus ilgtermiņa sadarbībai

Vēl pirms Ziemassvētkiem pašvaldību sadarbības padome «Preiļu lauku novads» pulcējās uz kārtējo sēdi, kur lēma par Preiļu pilsētas domes uzņemšanu sadarbības apvienības sastāvā, par vienošanos Preiļu novada reģistrēšanai, kā arī par Preiļu novada apvienības virzienu izstrādi ilgtermiņa sadarbības līguma noslēgšanai. Šo jautājumu lemsanā piedalījās Aizkalnes, Sutru, Saunas, Rušonas, Pelēču, Silajāņu un Preiļu pagasta padomes, kā arī Preiļu pilsētas domes pārstāvji. Par sēdes laikā nolemtu «Novadniekam» pastāstīja Aizkalnes pagasta padomes priekšsēdētājs un sadarbības padomes «Preiļu lauku novads» priekšsēdētājs Pēteris Rožinskis.

Preiļu pilsētas dome tika uzņemta sadarbības apvienības «Preiļu lauku novads» sastāvā. Visām pašvaldībām jāiepazīstina savi deputāti ar šo lēmumu un jāsaņem viņu akcepti. Pamatojoties uz likumu «Par administratīvi teritoriālo reformu» un administratīvi teritoriālās reformas padomes priekšlikumiem nosacījumu definēšanai pašvaldību sadarbībai, tika nolemts reģistrēt Preiļu novadu Uzņēmumu reģistrā kā nodokļu maksātāju. Tiks atvērts arī attiecīgs bankas konts, pasūtīts un izgatavots zīmogs.

Pašvaldību sadarbības padomes «Preiļu lauku novads» sēdē pašvaldību pārstāvji konceptuāli vienojās par virzieniem, kuri jāizstrādā kopīgi pirms ilgtermiņa sadarbības līguma noslēgšanas. Tie ir sekojoši: vienota juridiskā dienesta veidošana, komunālā un atkritumu saimniecība, kopēja teritoriālā plānošana, pašvaldību ceļu tīkla uzraudzība un plānošana, kā arī izglītības jautājumu kopīga risināšana. Katra koncepcijas punkta tālākai izstrādei katrai pašvaldībai jāizvirza savi pārstāvis. Šis un iepriekšējie sadarbības padomes lēmumi pašvaldību padomju sēdēs jāizskata līdz 2000. gada 20. janvārim.

Kā «Novadniekam» uzsvēra P.Rožinskis, tas vistiešāk parādīs, cik nopietni kura pagasta deputāti domā par pašvaldību sadarbību. Nākamā gada budžetā katrai pašvaldībai ne mazāk kā viens procents līdzekļu ir jāparedz kā līdzfinansējums novada struktūras darbības finansēšanai. P.Rožinskis uzskata, ka sadarbība ir vienīgā izeja, kas ļaus pašvaldībām kopīgiem spēkiem atrisināt problēmas, vieniem ar kurām tikt galā nav iespējams. To apliecina saspringtie un mazie pagastu budžeti, kuru dēļ ir ierobežotas iespējas ņemt kredītus, kā arī attīstības trūkums.

L.Kirillova

Sākas projekts par pilsētvides sakārtošanu

Sākas no PHARE līdzekļiem finansēts projekts, kas tiek vērsts uz pilsētvides sakārtošanu, «Novadnieku informēja Preiļu pilsētas domes priekšsēdētājs Ilmārs Meluškāns. Decembra vidū Latgales Attīstības aģentūras pārstāvju grupa, kuru vidū bija arī pārstāvis no Holandes, viesojās Preiļos un pētīja, vai iecerēto projektu iespējams realizēt arī mūsu pilsētā, kas bija tikai viena no izpētē iekļautajām Latgales pilsētām.

I.Meluškāns izteica cerību, ka projekts tiks realizēts. Projekta ietvaros tiks ap-

mācīts vismaz viens cilvēks no katras pilsētas, kurš turpmāk nodarbosies ar attīstības programmas plānošanu un projektu rakstīšanu. Atkarībā no plānotajiem līdzekļiem kā projekta dalībnieki varēs pieteikties gan uzņēmumi, gan indivīdi ar savām idejām. Tiks realizēts pilotprojekta princips, pa vienam pārstāvim katrā sfērā. Tā ir reāla iespēja tikt pie līdzekļiem. Īpaši svarīgi tas ir laikā, kad Latvijā gatavojas ienākt lielie PHARE projekti un nauda, uzsvēra I.Meluškāns.

L.Kirillova

Pēc diviem gadiem Preiļi būs gazificēti

Pabeigta gāzes vada trases digitālās kartes izstrāde no Preiļiem līdz Rēzeknes rajona robežai. 22. decembrī akciju sabiedrības «Latvijas gāze» vadībai iesniegti precizētie dati par gāzes patēriņu Preiļos, «Novadnieku» informēja Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas vadītājs Pēteris Romanovs.

Paredzams, ka pilsētas gazifikācija notiks divās kārtās. Pirmajai kārtai jābūt nodotai ekspluatācijā 2002. gada janvārī. Tas nozīmē, ka pēc diviem gadiem gāzi varēs saņemt akciju sabiedrība «Preiļu siers», rūpnīcas dzīvojamais masīvs, «Lauktechnikas» dzīvojamais masīvs, pilsētas centrālā katlu māja, slimnīcas katlu māja un centra un Rēzeknes ielas mikrorajona dzīvojamās mājas.

Pilsētas gazifikācijas otrajā kārtā, kuras pabeigšana noteikta ap 2005. gadu, gāzi saņems Preiļu individuālo māju īpašnie-

ki, kā arī Celtnieku ielas katlu māja un dzīvojamais mikrorajons. Iespējams, ka varēs gazificēt arī akciju sabiedrību «Latgales ceļi».

Rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas vadītājs Pēteris Romanovs sarunās ar akciju sabiedrības «Latvijas gāze» vadību noskaidrojās, ka visiem sagatavošanas darbiem jābūt pabeigtiem 2000. gada otrajā pusē, bet trases būvniecības uzsākšana jau iekļauta 2001. gada plānā. Dokumentācijas sagatavošanas darbus palīdz uz priekšu virzīt Rēzeknes iniciatīva par gāzes vada izbūvi uz šo pilsētu, kas gatava patērēt vismaz četreiz vairāk dabas gāzes nekā Preiļi.

Maģistrālā gāzes vada būvi finansēs akciju sabiedrība «Latvijas gāze». Pašu finansējums paredzams ap 98 tūkstošiem latu. P.Romanovs atzina, ka nauda jāmeklē gan Valsts investīciju programmā, gan Latgales Attīstības aģentūrā un programmā «PHARE 2000».

L.Kirillova

«Līvānu stiklā» jaunas krāsnis

Iedarbināta jauna zilā stikla apdedzināšanas krāsns, «Novadniekam» pastāstīja a/s «Līvānu stikls» prezidents Imants Bušs. Jaunā, nelielā krāsns ir paredzēta zilo toņu stikla izstrādājumu ražošanai. Šāda tipa krāsnis tiek uzstādītas uz neilgu laiku, pēc tam nomainītas pret citām. Paredzams, ka šī krāsns darbosies līdz jūlijam.

I.Bušs pastāstīja, ka patlaban fabrikā darbojas arī divas lielās krāsnis, no kurām viena ir jauna un moderna, tā tikusi iedarbināta vēl pavisam nesen — pagājušā gada 10. novembrī. Jaunās krāsnis ražošanas jauda ir 8 tonnas stikla diennaktī, lai to apkalpotu, darbā ir pieņemti 60 strādnieki, no kuriem aptuveni 20 ir fabrikas kādreizējie strādnieki, tikpat ir arī mācekļi. Latvijā nav skolas, kurā sagatavotu kvalificētus stikla pūtējus, tādēļ jaunie speciālisti tiek apmācīti fabrikā, darbojoties ar stiklu prak-

tiski. Fabrikas prezidents Imants Bušs uzskata, ka no 20 mācekļiem apmēram seši dienās varētu kļūt par augstas klases stikla pūtējiem. Galvenais priekšnoteikums, lai tā notiktu, ir pašu cilvēku griba strādāt un arī kāda daļa mākslinieciskas veiksmes, lai karsto, šķidro stikla masu pārvērstu savdabīgā izstrādājumā.

Jaunajā krāsnī saražotā produkcija tiek novietota uz speciālām paletēm, iesaiņota polietilēna plēvē, tādā veidā sagatavota transportēšanai. I.Bušs pastāstīja, ka produkcija jau divu stundu laikā pēc ražošanas ir gatava tālākam ceļam pie pasūtītājiem. Pašas jaunākās produkcijas klāstā patlaban ir vāze ar nosaukumu «Anete», kā arī masīvie «Spektra» svečturi dažādās krāsū gammās. Kopumā «Līvānu stikls» piedāvā vairāk kā simts dažādu stikla izstrādājumu, bet ik mēnesī rūpnīcā top kāds jaunums.

G.Kraukle

Preiļu bērni priecājās pie Rīgas egles

22. decembrī Rīgā vienu no pirmajiem Latvijas organizācijas «Glābiet bērnus» (GB) rīkotajiem labdarības pasākumiem VEF kultūras pilī apmeklēja arī Preiļu rajona bērni, «Novadniekam» pastāstīja GB Preiļu rajona nodaļas koordinatore Elma Aksjonova.

Sapostā zālē pie skaistas egles pasākuma rīkotāji bija pulcinājuši 800 bērnus no visas Latvijas. Viņu vidū bija arī 40 zēni un meitenes no Preiļu 1. pamatskolas, tie bija otro trešo klašu deļotāji no skolotāju Silvijas Kurtiņas un un Gaidas Ivanovas vadītajiem kolektīviem. Ar centību, labām sekmiem mācībās un aktīvu piedalīšanos dažādos pasākumos bērni pelnījuši svētkus, tā nolēma GB rajona nodaļas valde noor-

ganizēja braucienu. Ceļa izdevumus 50 latu apmērā apmaksāja Preiļu pilsētas dome, bet ērtu autobusu, kuru vadīja šoferis Sergejs Petrovs, piedāvāja uzņēmējs Romāns Petrovs.

Kopā ar Liepājas, Daugavpils un citu Latvijas rajonu bērniem preiļieši noskatījās teātra izrādi, multfilmus, izskrējās spēlēs un rotaļās kopā ar Ziemassvētku vecīti, saņēma dāvanīņas, dzēra «Coca Cola» un ēda mandarīnus. Pēc sarīkojuma vēl atlika laika pastaigāt pa Rīgu, bet atceļā piedalījās dažādos konkursos. Ceļojums bija godam izdevies. Taču par vienu visi bērni bija pārliecināti — tik skaistas un kuplas egles kā Preiļu centrā neesot visā galvaspilsētā.

L.Kirillova

...kā rožu dārziņā

Pretī Riebiņu vidusskolai ceļa otrā malā jau pasen saceltas kādreizējā Līvānu māju būves kombinātā izgatavotās kotedžas, šī apbūve nosaukta par Līvānu ielu. No 7. mājas ik rītu iznāk četras sapostas skolnieces — Kristīne, Ieva, Baiba un Inga. Vecākā māsa Ērika pa to laiku pirmdienās jau kaut kur ap Višķiem — viņas skola ir lauksaimniecības tehnikums.

Kad meitenes dodas savās ikdienas gaitās, pa logu tās pavada divi vēlīgi un priecīgi, bet reizē arī noraizējušies acu pāri — mammītes Ināras Babres un vecāsmātes Antoņinas Ludānes skati. Omitē kā ticīgs cilvēks vēl arī noskaita lūgšanu, lai meitiņām labi veicas. Vecaistēvs Jānis pa savam piedalās šajās ikrītu izvadās — kamēr meita ar dzīvesbiedri skolas bērnu poš mācībām, viņš cenšas apdarīt mājas soli, lai sievietēm būtu mazāk rīta darbu. Mazmeitu un ģimenes kopīgie panākumi ir arī viņa nopelni.

Saimniecība maza — divas govīs, zirgs smagajiem darbiem un izbraucieniem, puscūcis, mājputni. Pie mājas kāds hektārs zemes sakņu dārzam — lielākā platība ārpus ciemata Kaušā. Tur vecāsmāmas dzimtā puse. Pašu izaudzētā pietiek ģimenes uzturam. Naudas ienākumi — abu vecvecāku pensijas, kopā kādi simts divdesmit lati mēnesī, vēl mātei pienākas bērnu un bezdarbnieces pabalsti. Visi ieņēmumi tiek apvienoti un virzīti uz to, lai meitenes varētu mācīties, piedalīties sabiedriskajā dzīvē skolā un ārpus tās, pievērsties iemīļotajam nodarbēm un droši sapņot par tālāku izglītoša-

● Pirmajā rindā no kreisās mamma Ināra ar meitām Kristīni un Ievu, otrajā no labās — Inga, Baiba un Ērika.

nos. Pagasta padome piešķirusi brīvpusdienas skolā.

Šo ģimeni pazīst kā lielus dziedātājus. Antoņina bijusi viena no pirmajām, kas kopā ar Martu Kavinsku un citām riebiņietēm sāka darboties etnogrāfiskajā ansamblī, ko vēlāk nosauca par «Jumaliņu». Viņa dzied arī baznīcas korī, pazīstama kā apdziedātāja «ar asu mēli» kāzās un kristības, kā sirsniņu sēru melodiņu pratēja un tālab visur aicināta. Uz Riebiņiem pie meitas ģimenes pārcēlās no Krāces, strādāja kopā ar vīru agrofirmas cūku un teļu fermās. Nopirka māju. Pēc znota traģiskās bojāejas pirms gadiem astoņiem cieši pieķērusies mazmeitiņām un laikam tādēļ pirmā pamanīja viņu dziesmosot garīgus, veda uz «Jumaliņu», balstiņām atrodot vietu kopīgajā skanējumā. Vēlāk izveidoja ansambli

«Jumalāni», kurš «pierakstīts» skolā.

Ināra savukārt strādājusi saimniecības siltumnīcās, kopusi zirgus, bijusi laukkope. Viņa cer, ka vasarā varbūt varēs atkal atrast darbu laukkopībā. Kad mācījusies skolā Feimaņos, bijusi spējīga vieglatlēte, atzīta dambretiste, startējusi skolas un rajona komandu sastāvā. Sportiskais gars mantojumā nonācis meitām.

Ērika ir pirmdzimtā, mācās Višķos otrajā kursā mājturību. Patīk saimniekot virtuvē, un šāda izvēle nav nejaušība. Dzied skolas korī, labi apgūst zinības un iemaņas.

Baiba — Riebiņu vidusskolas 9. klasē. Vecāmate stāstīja, ka ļoti centīga un liela rokdarbniece: adītāja, tamborētāja, izšūvēja un arī laba zīmētāja. Tas noderot ģimenei sadzīvē. Dzied «Jumaliņā» un «Jumalānos».

Inga — 8. klase. Sportiste, dziedātāja un dejojāja. Arī mājās lielā palīdzība pieaugušajiem, jo esot tā spēcīgākā no māsām. Papildam sportisku trofeju — stikla un cēlmetālu kausi, vesels klēpis (70) diplomu un atzinības rakstu. Šogad sportot bijusi viņpus Baltijas jūras — Zviedrijā mūsu valsts jauno vieglatlētu izlases sastāvā. Pagasta padome piešķirusi naudas pabalstu. Savas spējas rādījusi sacensībās Lietuvā. Viņa iecerējusi mācīties Murjaņu sporta ģimnāzijā.

Ieva — nodarbojas ar sportu un grib līdzināties mātai, dzied «Jumalānos» un arī skolas meiteņu vokālajā ansamblī, piedalās tautas deju pulciņā. Mācās ceturtajā klasē. Viņai, māsām, vecāmmamai esot tautas tēpi kā jau istām pašdarbniecēm.

Kristīne ir pēdējā meitu pulciņā, jaunākā. Tāpat strādīga, labi mācoties (otrā klasē), dziedot un sportojot. Šajā gadā piedalījies sacensībās Valmierā, soļojusi kopā ar slaveno Aigaru Fadejevu.

Atceroties aizejošo 1999. gadu, māšas un vecāmate piemin daudzos koncertizbraukumus — uz Roju un Siguldu, Latgales telekompānijas rīkoto koncertu Rēzeknē un Raimonda Paula Līgo svētkiem Krāslavā, arī rajonā un pagastā. Nekur nav mudināmas. Ar mājas darbiem tad paliek mamma un vecaistēvs. Šajās mājās nebaudās no grūtībām, jo tās nostiprina spēkus un dod lielāku pārliecību, ticību un centības dzirksti.

A.Rancāns
Autora foto

Brāļi poš dzimto sētu

Rudzātu pagastā aiz Saunas upītes stāv Skrauču viensēta. Jau pa gabalu arī pelēkā ziemas dienā pamanāmi rotājumi saulīšu un auseklīšu formā, spilgtas «mušmīres» pie akas un saimniecības ēkām, līdzīgi bērziem nokrāsoti stabi, visāda veida izskaistinājumi... Ēkas izskatās tik raibas kā Lieldienu olas un svinīgas kā Ziemeļsvētku eglītes. Ienācēju arī iekšpusē sagaida pārsteigumi grīdu un griestu dekoratīvajā noformējumā, puķu bagātībā, mēbeļēs...

To visu nav iespējams radīt vienā dienā — pagājuši gadi. Bet šis raibums neliekas ne pārspīlēts, ne bezgaumīgs, noskaņo uz mājīgumu. Protams, liek arī pašam būt sakoptākam, tīrākam.

No lieveņa pa labi vieta roku mazgāšanai. Virtuve, uz pagraba uzbūvēts namiņš, kurā dzīvo viensētas seniore Veronika, māju saimnieka māte. Pa kreisi — pirts un klēts. Tīra, betona plāksnēm klāta pagalma pretējā malā — saimniecības ēkas, bet centrā — aka. Sava eksotiska būda ar slēgtu manēžu uztaisīta sargam — vācu aitu sunim. Gar mājas fasādi starp mūžam zaļiem augiem izvietoti gaismas ķermeņi. Galā galds un soli vasaras lapenei, ko tumšajā laikā apgaismo apaļā, baltā matētā abažūrā uz veca koka stumbra novietota spuldze.

— Kā pasakā! Tā laikam saka ikviens, kas ierodas šajā viensētā, transporta līdzekli atstājot uz laukumiņa aiz lopbarības šķūņa iepretī garāžai. Un gribas noslaucīt kājas, pirms ieiet pagalmā. Būves no tā, ka nokrāsotas un izraibinātas dekoratīviem elementiem, liekas maziņas, kā teiksmaini namiņi. Bet tas tikai vizuāls efekts — interjeri ir plaši. Netraucē arī tas, ka visur pie sienām dekorējumi, no meža atnesti māzeri, gleznas un citas piedienīgas mantas...

Saimniece Anna ciemiņiem labprāt parāda, kā iekārtota viensēta, jo pieradusi, ka to apbrīno visi, piedalījusies pagasta sakoptības skatēs. Kad esam ieskatījusies «dzīvojamajā sektorā», kad aprādītas

● Saimniecei patīk atpūsties pie kamīna.

citas ēkas, aicina virtuvē, savā darbastabā, kur goda vietā kamīns un krāsains televizors (lai nav garlaicīgi strādāt). Liek galdā kafiju ar cepumiem — tā labāk vedoties sarunas.

Tas ir stāsts par trim brāļiem, kuri, lai arī katram sava dzīves vieta (vecākajam Jānim, kurš mācījies Višķu lauksaimniecības tehnikumā, turpat kaimiņos saimniecība un tikpat izdaiļota viensēta, jaunākie — diviņu brāļi Valentīns un Valdis — rudzātieši), katru brīvu brīdi ierodas dzimtajā sētā, atved kādu mēbeli vai iekārtas piederumu, gleznu vai sadzīves priekšmetu. Kad tam atrasta vieta, ņem rokā zāģīti, ēveli, cirvi, otu un krāsu bundžu, lai ko pielabotu, papildinātu. Jau tā šķiet, ka visa te pārpārēm, bet viņi atrod, kur darboties.

Savā laikā tēvs un māte nopirkuši vecas lauku mājas. Sākumā dzīvojamajai ēkai dēli piebūvējuši plašu verandu. Jaunradīšana iepatikusies un turpinās. Apmarina visu pa savam, lai kļūst kā nevienam citam.

Saimniecība nav liela — 25 hektāri zemes, trīs govīs, cūkas. Ja salīdzinot ar to, ka sākuši vispār no nekā, kad atnākuši uz vīra vecāku mājām, tad tā esot bagātība. Strādājuši kopsaimniecībā. Pati pelnījusies ar šūšanu, 17 gadus aizvadījusi par pastnieci. Nopietnāk būvēties sākuši ap 1992. gadu. Audzināti bērni. Vīramāte, kurai 93 gadi, pensiju nesaņem, jo jaunības gados bijusi kalpone pie Aizdaugavas saimniekiem, Līvānos vēlāk mājažotāja audēja. Ģimenes budžets neesot dižais. Nobarojot pa kādam bekonam, dēliem izdodoties izaudzēt un pārdot graudus. Valentīns strādā ceļu policijā,

viņa dzīvesbiedre Biruta pagasta padomē. Valdim savs darbs pagasta centrā, tur uzcēlis māju. Meita Velta Vārpsaliete dzīvo un strādā Slokā.

— Svētki mūsu mājās, kad sarodas ģimeņu draugi, bērni ar otrajām pusītēm, mazbērni — trīs puikas un trīs meitiņas. Vecākais no viņiem — dēla Jāņa atvase, mācās policijas akadēmijā, citi — skolās un vēl pavisam maziņi. Tad mežs viņpus ceļam nogurst atbalsu raidīšanā. Un mūsu plašo telpu pietrukst, kur apmesties, — stāsta saimniece. — Vispār jau te diezgan klusi. Citi 2000. gadu dodas sagaidīt uz tālām eksotiskām zemēm, mūsējiem būs labi šepat...

A.Rancāns
J.Silicka foto

Jūs jautājat

Jautājums. Ja ir Zemesgrāmatā reģistrēts mežs, vai var saņemt bezdarbnieka pabalstu?

Atbild bezpeļņas organizācijas Valsts akciju sabiedrības «Nodarbinātības Valsts dienests» filiāles «Preiļu centrs» vadītājs Staņislavs Bernāns:

— Sakarā ar likuma «Par nodarbinātību» 6. panta prasībām par bezdarbnieku atzīstams darba spējīgs Latvijas Republikas pilsonis vai ārvalstnieks (bezvalstnieks), kas saņēmis pastāvīgas uzturēšanās atļauju, nestrādā un ir darba spējas vecumā, neveic uzņēmējdarbību, meklē darbu, reģistrēts nodarbinātības valsts dienestā pēc dzīvesvietas. Nekustamā īpašuma reģistrācija uz konkrētas personas vārda nevar būt par pamatu bezdarbnieka statusa piešķiršanas atteikšanai.

Jautājumu par bezdarbnieka statusa piešķiršanu izlemj sociālās apdrošināšanas vietējās iestādes.

Sagatavoja A.Rancāns

Mums raksta

«Novadnieka» redakcijas kolektīvu un lasītājus Jaunajā gadā sveic Māra Daģe no Jersikas.

*Svētījot rokas pacēlusi,
sēklinas čiekuros apsegusi,
stāv mežmalā egle upsniģusi...
Tā raugās uz Saullēkta pusi.*

*Kāda neredzama Roka,
kas ļaužu likteņus loka,
debesīs zvaigžņu acīs gaišāki redz
jauno*

*un pasaules viltu
pārspēj ar vārdu siltu:
«Brāļi...»*

*Un mežmalā sakustas Egle...
Mazs izpletītis no čiekura aizlido klusi
uz gaidās sastingušās Zemes pusi,
lai Pasaulē uzplauktu*

*Ticība,
Cerība,
Mīlestība.*

Sāksies jaunā primārās aprūpes finansēšanas modeļa ieviešana

Veselības aprūpes sistēmas reformas ietvaros galvenais uzsvārs tiek likts uz pārmaiņām primārajā veselības aprūpē. Tas nozīmē, ka arvien palielinās ģimenes ārsta loma pacientu veselības saglabāšanā un ārstēšanā tieši ambulatorajā jeb pirmsslēģnīcā posmā. Līdz šim lielākā uzmanība bija vērsta uz slimību ārstēšanu nevis pacienta veselības veicināšanu.

Kad un kas īsti mainīsies primārajā veselības aprūpē, «Novadniekam» stāsta Daugavas slimokases Preiļu filiāles vadītāja Viktorija Šmukste.

— 2000. gada pirmajos trijos mēnešos acīmredzot viss būs tieši tāpat kā tagad. Tas nozīmē, ka turpināsies rajona iedzīvotāju reģistrēšanās un pārreģistrēšanās pie ģimenes ārstiem, jo jebkuram no mums ir tiesības reizi pusgadā pārdomāt un nomainīt savu ģimenes ārstu. Kad iedzīvotāji reģistrējas pie ģimenes ārstiem pirmo reizi, daudzos gadījumos viņi nebija pārdomājuši savu izvēli. Tagad lūko, ka rodas problēmas — grūti nokļūt pie ārsta vai arī radusies nesaprašanās.

Ceru, ka gada sākumā savus ģimenes ārstus izvēlēšies arī tie rajona iedzīvotāji, kuri to vēl nav izdarījuši. Decembra vidū pie ģimenes ārstiem bija pierakstījušies apmēram 65 procenti rajona iedzīvotāju. Pacientu reģistrācija pie ģimenes ārstiem ir viens no pirmajiem soļiem, lai sakārtotu pacienta un ģimenes ārsta attiecības — katrs ārsts apzinātu savu pacientu loku, bet pacienti atrastu savu ārstu.

15. decembrī Daugavpilī sabiedrība tika iepazīstināta ar jauno primārās veselības aprūpes ārstu finansēšanas modeli — tā saucamo kapitācijas modeli. Kapitācijas modeli paredzēts, ka apmaksas līdzekļi tiek aprēķināti pēc ārstam pierakstīto pacientu skaita, ņemot vērā arī katra ārsta pacientu vecuma struktūru. Ziemeļaustrumu un Latgales apvienotās slimokases teritorijā strādājošie primārās aprūpes ārsti bija tie, kuri vairākus mēnešus pārbaudīja jauno modeli praksē, strādāja savu ikdienas darbu pēc pašreizējās sistēmas un veica arī jaunā modeļa pārbaudi.

Daugavpilī uz prezentāciju bija ieradies LR labklājības ministrs Roberts Jurdžs, Valsts slimokases vadība, daudzi ģimenes ārsti, veselības aprūpes uzņēmumu vadītāji. Taču tikšanās reizē neizskanēja nekādi konkrēti datumi, kad valstī būtu jāpāriet uz kapitācijas modeli. Skaidrs ir vienīgi tas, ka tikai divos Latvijas reģionos sāks norēķināties pa jaunam. Citur, tajā skaitā arī Preiļu rajonā, pāreja notiks otrajā pusgadā vai pat tikai gada beigās. Arī ministrs uzsvēra, ka pilnībā negatavu sistēmu pavēles veidā nevar uzspiest, tam vajadzīgs pārejas posms.

Jaunais modelis vairāk attieksies uz medikiem, viņiem tajā nāksies iejusties ātrāk. Iedzīvotājus pie pārmaiņām pieradinās pakāpeniski visa gada laikā, kā tas notiek jau pašlaik. Tas nozīmē, ka visiem iedzīvotājiem tomēr būs jāpierakstās pie saviem izvēlētajiem ģimenes ārstiem, ka ar katru vainu viņiem vispirms būs jāiet pie ģimenes ārsta, ka par vizīti jāpaziņo laikus un jāpiesaka rinda.

Iespējams, ka daudziem tāda kārtība var likties nevajadzīgi piņķerīga un sarežģīta. Taču gribu uzsvērt kādu lietu — Latvijas iedzīvotāju lielākās daļas netaisne ir tā, ka viņi ir pārāk nevērtīgi pret savu fizisko un garīgo veselību, kā saka, ieskrien poliklīnikā tajā vidūcī starp veikalu un baznīcu. Galu galā tā ir arī aplama attieksme pret ārstu, kurš ielaistu slimību vairs nevar ātri un ar labiem rezul-

tātiem izārstēt. Tāpēc jaunā kārtība pamazām centīsies pieradināt cilvēkus būt uzmanīgākiem pret sevi.

Tas gan nenozīmēs, ka es, piemēram, pēkšņi izdomāšu, sak, gribu pie okulista vai kāda cita speciālista, un tūlīt arī došos pie ģimenes ārsta pēc nosūtījuma. Vai vajadzīgs speciālista padoms, lems ģimenes ārsts, viņš arī izrakstīs nepieciešamās zāles. Pacients ies pie speciālista, ja patiešām būs vajadzība. Speciālists ģimenes ārstam uzrakstīs savu viedokli par saslimšanu, diagnozi, kā arī ieteicamās zāles. Ārstēsies slimnieks pie sava ģimenes ārsta. Bez nosūtījuma pacienti drīkstēs apmeklēt fūziatrus (tuberkulozes saslimšana), dermatovenerologus, psihiatrus, stomatologus, narkologus un endokrinologus (cukura diabēta slimniekiem).

Runājot par veselības aprūpes finansējumu, varu informēt, ka nauda ienāk tik, cik plānots. Lieta tāda, ka šogad daudz vairāk nekā iepriekšējos gados tiek izmantoti veselības aprūpes pakalpojumi ārpus Preiļu rajona, piemēram, Stradiņa klīnikā, Gaiziņezē un citur. Tāpēc ievērojamas naudas summas aizplūst uz Rīgu, mazāk finansējuma paliek pašu medicīnas uzņēmumiem. Slimokase norēķināsies pēc līgumiem, taču iespējams, ka tas notiks tikai janvārī un no janvāra līdzekļiem.

2000. gadā būs nopietnāk jādomā par līgumiem, par naudu, par pacientu nosūtīšanas kārtību un citām slimnīcām. Ar pilnu atbildību varu apgalvot, ka tie slimnieki, kuriem būs nepieciešams, noteikti nonāks galvaspilsētas klīnikās. Analizējot to, ar kādām saslimšanām un kur ārstējušies Preiļu rajona cilvēki, var secināt, ka daudzos gadījumos ar tādām pat sekmēm, bet kopšanas ziņā pat vēl labāk, varēja izārstēties tepat Preiļos vai Līvānos.

Jaunajā gadā novēlu lielāku sapratni starp medicīnas darbiniekiem un pacientiem, kā arī savstarpēju iecietību!

Reģistrēto pacientu skaits pie ģimenes ārstiem

(Datī 1999. gada decembra vidū)

Ārsts	Reģistrēto pacientu skaits
Anatolijs Ruskulis	2252
Jānis Petrāns	1800
Mudīte Kalniņa	1783
Ļubova Kirsanova	1737
Staņislavs Rutkovskis	1721
Regina Stare	1432
Daira Pigalova	1325
Inese Milta	1313
Ludmila Jemeljanova	1238
Bernadeta Belova	1133
Margarīta Krole	1124
Anita Baumannē	1108
Irēna Vaivode	1076
Skaidrīte Valaine	1071
Vilma Koķe	902
Mirdza Stare	768
Vadīms Krimāns	721
Valentīna Litvīnova	721
Jevgēnija Džeriņa	587
Lidija Kuzmina	582
Marta Veita	563
Svetlana Lioznova	493
Olga Meikališa	445
Dmitrijs Orlovs	409
Rita Maskalāne	405
Ingrīda Spīķe	343
Jānis Anspoks	329
Elīta Mazule	269

Upmalā kā ģimenes ārsts praktizēs Ilmārs Prusaks, pie kura var pierakstīties Vārkāvās, Upmalas un Rožkalnu pagastu iedzīvotāji.

L.Kirillova

Lieliskākā dāvana

Ziemassvētki un Jaunais gads ir lielākais dāvanu sniegšanas un saņemšanas laiks. Cik cilvēku, tik arī uzskatu par dāvanu nozīmi, vērtību un lielumu, jo, kas vienu aizkustina, tas otru atstāj vienaldzīgu. **Soreiz jautājam sabiedrībā pazīstamiem cilvēkiem, ko viņi saprot ar jēdzienu dāvana. Vai aizejošajā gadā kāda dāvana bijusi īpaša, nozīmīga, vērtīga, gluži vienkārši, mīļa.**

Jānis Pastars,
Latvijas Unibankas
Preiļu filiāles
pārvaldnieks:

— Dāvanas vērtība noteikti nav mērāma naudā, jo mīļa ir tikai tāda dāvana, kas nākusi no tīras sirds. Patīkams pārsteigums man bija kolēģu dāvinātais žurnāls «Rīgas Laiks» abonements, kuru šogad saņēmu vārdadienā. Mūsu saspringtajā laikā lieliska dāvana ir kaut vai pāris stundas, kas pavadītas mierīgās sarunās laba drauga sabiedrībā. Neesmu cilvēks, kas īpašu uzmanību pievērš lietām, taču man ir kāds mīļš, drauga dāvināts, sudraba nieciņš — mednieku biķerītis, kurā iegrāvēts vēlējums tieši man. To parasti ņemu līdzi medībās. Veiksmē. Ja runājam par «lielām» lietām, man ļoti gribētos, lai tuvākajos gados nokārtotos sociālie un ekonomiskie apstākļi mūsu valstī.

Viktorija Šmukste,
Daugavas slimokases
Preiļu rajona filiāles
vadītāja:

— Man dāvana ir gandarījuma sajūta pēc labi paveikta darba. Šogad bija prieks par to, ka slimokase pārcēlās uz jaunām telpām, gandarījums ir arī par Preiļu sieviešu kluba rīkoto Ziemassvētku labdarības akciju, ko organizējam kopīgi ar Slāvu kultūras centru. Nezinu, vai to var uzskatīt par dāvanu, taču maniem vecākiem bija viens mērķis — dot abām meitām labu izglītību, tā vārdā viņiem nācās daudz ko ziedot. Neatceros dāvanas — lietas, taču no bērības atmiņā palikuši tie braucieni, kuros devāmiem kopā ar vecākiem. Tie radīja kopības sajūtu, neaizmirstamus

iespaidus. Savukārt manas meitas jau zina, ka mammu var iepriecināt ne pirktas, bet pašu rokām gatavotas dāvanas. Tas ir mīļi, ja svētku dienā mani sagaida pašas bērnu skaisti klāts svētku galds.

Gunta Daugaviete,
zvērīnāta notāre:

— Dāvana būtu apziņa, ka Latvijā un arī katrā personīgajā dzīvē nākamgad viss noritētu bez smagiem, traģiskiem pārdzīvojumiem. Pašai kā triju bērnu māmiņai vismīļākās vienmēr ir likušās manu bērnu gatavotās dāvanīņas, apsveikuma kartītes un nieciņi, kuri gatavoti ar lielu rūpību un mīlestību. Manas bērības jaukā dāvana bija krāsains pasaku kalendārs, kuru saņēmu sešu gadu vecumā. Vēl tagad atmiņā ir palikusi tā Ziemassvētku noskaņa un eglītes smarža, kāda ir tikai bērībā.

Jānis Klauzs,
SIA «Līvānu mājas
un logi» prezidents:

— Pozitīvām emocijām papildītākie šigada brīži man saistās ar valdības kārtējo maiņu, kad par Ministru prezidentu kļuva Andris Šķēle. Uzticos šim cilvēkam un uzskatu, ka viņš spēs sakārtot daudzas nesakārtotās lietas mūsu valstī. Dāvināt man patīk, taču šajā Adventes laikā nākas ļoti intensīvi strādāt, organizējot divu firmu darbu, tādēļ par dāvanām neiznāk domāt tik, cik būtu nepieciešams. Man ir arī savs talismans, kuru vienmēr nēsāju sev līdzi, taču kaut ko vairāk atklāt gan negribētos, jo tas ir pārāk nopietni un personiski, lai pat to runātu skaļi.

G.Kraukle
Autores foto

Horizontāli: 2. Gleznāja darba rīks. 4. Paradīzes dārzs. 5. Priesteri senajā Indijā. 9. Pilsēta Igaunijā. 11. Spožākā zvaigzne pie debesīm. 13. Darbarīks tiklu darināšanai. 14. Zemes josla pie ekvatora. 15. Labības lauks. 16. Sens gaismeklis. 19. Zema balss. 22. R. Paula dziesma. 25. Lapenes tips. 28. Berot novietot. 29. Labības augs. 30. Pūšamais mūzikas instruments. 33. Virieša vārds aprīlī. 35. Dadži. 38. Svētēlis. 39. Apģērba sastāvdaļa. 41. Pagasts Kuldīgas rajonā (gen.). 42. Virieša vārds. 44. Operas «Karmena» komponists. 45. Dvakas. 46. Sievietes vārds jūnijā. 47. Negodīgi, riskanti pasākumi. 48. Izcili rakstnieku darbi, kas laika gaitā saglabājuši savu vērtību.

Vertikāli: 1. Eglītes greznojums. 2. Upe Čehijā, Polijā. 3. Kalni Dienvidamerikā. 6. Plācenis. 7. Pestītājs. 8. Teritorija ar kopīgām etnogrāfiskām iezīmēm. 10. Dzeja par tautas varoņiem. 12. Upe Latvijā. 17. Lokatīva jautājums. 18. Virieša vārds. 20. Apjomi. 21. Tiekme panākt savu gribu. 22. Veiksme, izdošanās. 23. Zemgaļu brīvības cīņu vadonis. 24. Bišu tēviņi. 26. «Klusa nakts, svēta nakts» komponists. 27. Ģimene. 31. Kalni Slovēnijā. 32. Pagasta centrs Kuldīgas rajonā. 33. Piedzimt no jauna. 34. Osta Norvēģijā. 36. Izrāvēt. 37. Ardievas. 40. Beļģu pūšamo instrumentu meistars. 41. Senindiešu mutvārdu sacerējumi. 43. Briežu dz. suga. 44. Seklas vietas upē.

Atbildes
Horizontāli: 2. Ora. 4. Edene. 5. Bramīni. 9. Veru. 11. Vega. 13. Saiva. 14. Tropi. 15. Dru. 17. Kur. 18. Leo. 19. Apmēr. 21. Spīti. 22. Laimē. 23. Nāmejs. 24. Trai. 25. Grūbers. 27. Vēdas. 43. Stīmas. 44. Brasīl.

Šodien vārdadienu svīn — Dāvids, Dāvis, Dāniels, Daniela.
31. decembrī — Silvestrs, Silvī, Kalvis.
1. janvārī — Laimnesis, Solvīta, Solvija.
2. janvārī — Indulis, Ivo, Iva, Ivī.
3. janvārī — Miervaldis, Miervalda, Ringolds.

Šonedēļ
Aizkalnes pagastā
 * 70 gadi Ievai Džeriņai 30. decembrī.
Galēnu pagastā
 * 80 gadi Annai Mičulei 27. decembrī.
Preiļu pagastā
 * 60 gadi Annai Seilei 31. decembrī, 65 gadi Monikai Kivlenieci 27. decembrī, 70 gadi Uljanai Timofejevai 27. decembrī, 85 gadi Bronislavai Bečai 30. decembrī.
Riebiņu pagastā
 * 50 gadi Ignatijam Volosanovam 27. decembrī un Pāvelam Nikitiņam 30. decembrī, 55 gadi Jānim Augšpūlim 29. decembrī.
Rožkalnu pagastā
 * 87 gadi Eduardam Skrāģim 29. decembrī.
Rožupes pagastā
 * 60 gadi Teklai Pundurei 29. decembrī, 70 gadi Robertam Stikānam 28. decembrī, 75 gadi Almai Batarākam 27. decembrī.
Rušonas pagastā
 * 75 gadi Jānim Beiko 31. decembrī.
Silajānu pagastā
 * 65 gadi Albertam Skutelim 1. janvārī.
Vārkavas pagastā
 * 84 gadi Antonam Klindžānam 28. decembrī.
«Novadnieks» sirsnīgi sveic jubilārus!

Cienijamie klienti!
Veikals «MĒBELES» tagad atrodas Preiļos, Rīgas ielā 4.
Plašā sortimentā sekcijas, virtuves iekārtas, pašu ražotas mikstās mēbeles.
Zemas cenas, atlaides un dāvanas!
Tāl. 22008.

Lielveikalā «Degas»
 Preiļos, universālveikala 2. stāvā,
visām precēm Ziemassvētku atlaide 30%!

Izbraucam un iepērkam lopus dzīvsvārā: govīs, buļļus, teļus, cūkas, sivēnmātes, aitas.
 Samaksa uz vietas.
Tāl. 1-5453480, 1-5434420.

Pērk zāģbaļķus.
 Ir transports. Samaksa tūlītēja.
 Mob. tel. 9466768; 21301 vakaros.

*Dzīve ir kā samezglota dzija,
 Kuras risinājums grūts, bet skaists,
 Neskaitīsim dienas, kurās lietus lija,
 Mirkļus skaitīsim, ko žēl ir projām laist.*

Sveicam Latgales novada nedēļas laikrakstu «Zemturis» piecu gadu jubilejā.
 Laikraksta «Novadnieks» kolektīvs

*Prieks iekrīt acīs un smaida,
 Nevienam to nevajag liegt.
 Ja cilvēki brīnumu gaida,
 Šo prieku tiem vajag tad sniegt.*

Daudz radošu domu, veiksmi un veselību Jaunajā 2000. gadā Vārkavas pagasta laudim vēl pagasta padome.

Pardod
 VW Golf, 1984. g. Tāl. 59210;
 steidzami T-40. Tāl. 48 48110; 53 42434 pēc 19;
 lietotas mēbeles, Ford Sierra 1.6. Tāl. 21909;
 kooperatīvo 1,5 istabu dzīvokli, bērnu gultīņu, bērnu ratiņus, istabas garnitūru. Tāl. 21026.

Pērk
 govī. Tāl. 74121.

LĪDZJŪTĪBAS

Vēl bija jādzīvo,
 Vēl jāskata bij' daudz dienu spožums,
 Vēl daudz bij' ņemams, dodams, mijams,
 Bet stunda nolikta bij' dvēselei, kad mieru rast.

Kad negaidīti bez atvadu vārdiem ir apkļususi mīļās MĀSAS sirds, dalām sāpju smeldzi ar skaidriti un viņas tuviniekiem.
 SIA «Arka» kolektīvs

Te nu jūs esat — darbi un steiga — Pēkšņas beigas... Un nu ir gana.

Izsakām līdzjutību Silajānu pamatskolas direktoram Igoram Derjaginam, MĀSU mūžībā pavadot.
 Preiļu rajona izglītības pārvalde

Ir mātes stars,
 Kas mūs ar dzīvi sien,
 Kas dvēseli mums sasilda arvien.
 Šim staram apdziesot,
 Vēl ilgi skumjas māks.

Izsakām visdziļāko līdzjutību Teklai Valainei, MĀTI mūžībā pavadot.
 Preiļu 1. pamatskolas kolektīvs

Ar sauli dzīvi sāk,
 Un dienas steidzas.
 Ar zaļu skuju gājiens beidzas — Sirds palicējiem sāk.

Izsakām dziļu līdzjutību Valaiņu ģimenēm, no MĀMIŅAS un VECMĀMIŅAS atvadoties.
 SIA «Arka» kolektīvs

Dusi saldi, māmūlit,
 Mūža miegs, lai tev ir salds,
 Auklēs tevī rasas rīti,
 Ziedi klās un sniedzīņš balts.

Skumju brīdī esam kopā ar Vladislavu Dzeni un tuviniekiem, MĀMUĻU smiltājā izvadot.
 Daugavpils reģionālās vides pārvaldes un Preiļu daļas kolektīvs

Kalendāri un to vēsture

Ja jums šodien prasītu — kāds gads pašlaik ir, jūs, visticamāk, noturētu šo jautājumu par prātā jukušu. Taču, ja jūs apgalvosiet, ka ir 1999. gads, iespējams, ka būsiet pieļāvis liktenīgu kļūdu. Jā, pēc eiropiešu pieņemtā kalendāra patiešām pēc dienas sāksies 2000. gads, taču pasaulē ir ne mazums tautu, kas laiku skaita pavisam citādi, un viņiem, protams, ir savi kalendāri, kas tiek uzskatīti par absolūti pareiziem.

Gregorija kalendārs — mūsējais

Jau kopš seniem laikiem ļaudis pieraduši ilgstošus laika posmus skaitīt, pamatojoties uz Saules un Mēness kustību debesjumā. Līdz pat šī gadsimta 1582. gadam (laiks atkal jāvērtē nosacīti) tika lietots tā sauktais Jūlija kalendārs. Tas par godu Romas imperatoram Jūlijam Cēzaram, kas 46 gadus pirms mūsu ēras (pēc Romas toreizējā kalendāra — 709. gads) paklausīja sava padomnieka, starp citu, grieķa Sosigēna, padomam un ieviesa jaunu laika skaitīšanas sistēmu.

Līdz pat šī gadsimta 730. gadam neviens neapšauba, ka Jūlija kalendārs (gadā ir akurāt 365 un ceturtdaļa dienu, līdz ar to ik pēc četriem gadiem iestājas garais gads ar 366 dienām) ir pareizs, taču pēkšņi uzradās britu mūks Venerabls Beids, kas pierādīja, ka Cēzara gads ir par 11 minūtēm un 14 sekundēm garāks nekā īstais gads. Ik pēc 128 dienām kļūda sasniedza vidēji vienu dienu, taču tobrīd britu musinātāju argumentos neviens daudz neieklausījās, un lieta tā arī norima.

Taču aizritēja vēl astoņsimt gadu, un britu mūka pētījumi ieinteresēja Romas toreizējo pāvestu Gregoriju XIII. Tajos laikos katoļu baznīcas galvai bija daudz vairāk teikšanas nekā tagad, un 1582. gadā tika izdota pavesta pavēle, pēc kuras diena, kas sekoja 4. oktobrim, kļuva par 15. oktobri.

Kalendārs, ko uzreiz sāka saukt par Gregorija kalendāru, par godu reformatorkājam pāvestam, nekavējoties guva atzišanu tādās valstīs kā Francija, Itālija, Spānija, Portugāle un Luksemburga. Divu gadu laikā šo laika skaitīšanas sistēmu pieņēma arī Šveice, katoļu apdzīvotās zemes Vācija, Beļģija, bet drīz pēc tam — Ungārija un daļa Nīderlandes. 1700. gadā uz jauno laika skaitīšanas sistēmu pārgāja arī vācu un holandiešu protestanti, kā arī dāņi.

Kā vienmēr ar jaunieviešumiem kavējās konservatīvie briti. Tikai 1752. gadā viņu valdība izdeva rīkojumu, pēc kura Gregorija kalendārs tika ieviests visā Britu impērijā — arī aizjūras kolonijās. Vēlāk šo kalendāru ieviesa arī visās citās Eiropas valstīs un to kolonijās — viens no retajiem izņēmumiem palika Krievija un Grieķija, kas turpināja dzīvot pēc vecā stila. Divaini, bet šajā ziņā progresīvi izrādījušies krievu komunisti — tikai pēc viņu nākšanas pie varas 1918. gada janvārī tika pasludināta pāreja uz Gregorija kalendāru.

Interesanti, ka arī pēc tam radušies mēģinājumi mainīt kalendāru. Piemēram, franču revolucionāriem 1793. gadā nez kādēļ bija ienācis prātā strikti noteikt, ka katrā mēnesī ir akurāt 30 dienu, bet septembrī — 35. Šis eksperiments gan neturpinājās ilgāku laiku — 1806. gadā pie varas nāca slavenais imperators Napoleons un nekavējoties atjaunoja Gregorija kalendāru.

Protams, ka gregoriānu kalendāra izplatīšanos lielā mērā noteica tā laika politiskā sistēma — lielākajai daļai Eiropas valstu bija savas kolonijas, kurās arī, brīžam — piespiedu kārtā, tika ieviesta jaunā laika skaitīšanas sistēma. 1873. gadā uz to pārgāja pat neatkarīgā Japāna, 1875. gadā — Ēģipte, kas atradās zem britu kundzības, 1912. gadā — Ķīna, bet 1917. gadā — Turcija.

Tagad, protams, visiem zināms, ka patiešais gada ilgums ir 365,2422 diennaktis un izstrūkstošais laiks tiek kompensēts ar to, ka

ik pēc četriem gadiem ir garais gads — proti, 366 diennaktis ilgs. Tomēr laiku pa laikam pulksteņus nākas pieregulēt — piemēram, pirms dažiem gadiem zinātnieki konstatēja, ka pulksteņi atpaliek no *īstā laika* par veselu sekundi, un tehniķi vairākus mēnešus pūlējās, lai nodrošinātu, ka šis laiks tiktu kompensēts vienlaikus visā pasaulē.

Āzijas noslēpumi

Pēdējo gadu laikā arī pie mums kļuvusi itin populāra horoskopu pētīšana. Ļaudis ar nevaldāmu interesi lasa sev domātos horoskopus, taču īpaši nedomā par to, no kurienes tie radušies. Teju vai visi zina, ka ir dzimuši, teiksim, Zivs vai Svaru zīmē, nēsā ap kaklu ķēdītes ar attiecīgajiem simboliem. Tas pats attiecas arī uz gadiem — piemēram, labi zināms, ka šis ir Kaķa (variācijas — Zaķa vai Truša) gads, nākamais būs Pūķa gads. Šī tradīcija pie mums ieceļojusi no austrumiem, kur, starp citu, gadu skaitīšana ir samērā dīva.

Lielākā daļa valstu tradicionāli sagaida jauno gadu pēc Mēness kalendāra — saskaņā ar to gads ir sadalīts 12 mēnešos, katrā ir 29 vai 30 dienu. Tradicionāli mēneši tiek saukti dzīvnieku vārdos, turklāt katrs cikls ilgst aptuveni 60 gadu. Pēdējais no šiem cikliem ir sācies 1996. gadā un ilgs līdz pat 2055. gadam. Interesanti, ka gan Ķīnā, gan Ziemeļkorejā, gan Dienvidkorejā tiek lietoti abi divi — gan Gregorija, gan Mēness kalendārs. Taču lielākā daļa tradicionālo svētku tiek svinēti, balstoties uz Mēness kalendāru, — tas attiecas arī uz Jaungadu, kas tiek atzīmēts ar emocionāliem ielu gājieniem un atrakcijām.

Ar Ķīnu saistās arī viens no šī gadsimta kalendāru kurioziem. 1911. gadā, pie varas nākot republikas piekritējiem, viņiem nākusi prātā doma ieviest jaunu laika skaitīšanas sistēmu. Tomēr 1949. gadā varas virsotnē nokļuva komunisti, kas izlēma, ka sākt gadu skaitīšanu ar imperatora gāšanu nebūtu īsti pareizi, un 38. Ķīnas gads tā arī iegājis vēsturē kā pēdējais. Tiesa, nav izslēgts, ka kādreiz šajā milzīgajā valstī pie varas atgriezīsies arī šis laika skaitīšanas sistēmas piekritēji, taču, vai viņiem izbūvēs *izkonkurēt* tradicionālo un Mēness kalendāru, — tas vēl ir jautājums.

Musulmaņu kalendārs

Jau sen ir labi zināms, ka kristiešu uz zemes ir krietni mazāk nekā islama reliģijas piekritēju. Arī viņiem ir pašiem savs kalendārs, kurš pēc uzbūves vairāk līdzinās ķīniešu Mēness kalendāram nevis eiropiešu Gregorija kalendāram. Saskaņā ar musulmaņu ticējumiem gadu atskaitē sākusies no brīža, kad pravietis Muhameds pārcēlās no Mekas uz Medīnu — pēc mūsu rēķiniem, tas bija 622. gadā. Šajā kalendārā ir atvēlētā vieta tikai 354 dienām gadā, ik pēc četriem gadiem seko garais gads ar 355 dienām, bet izstrūkstošās dienas tiek pievienotas pēdējam mēnesim, ko sauc *Zu'lhijjah*. Musulmaņiem gadi tiek iedalīti 30 gadu ilgus ciklos, jaunais gads (*Muharram*) var sākties gan ziemā, gan vasarā, gan rudenī, gan pavasarī.

Savukārt par viņu kaimiņu un niknāko ienaidnieku — ebreju — kalendāru šajās lietās neizglītotam cilvēkam ir grūti gūt kādu skaidrību. It kā ebreji dzīvo pēc Gregorija kalendāra, taču tajā pašā laikā viņi svin tādus svētkus, kuru šajā kalendārā nemaz nav, regulāri ievēro sabātu — sestdienu, kurā nedrīkst sevi pārpūlēt ar darbiem utt. Turklāt tagad tas viss ir valsts politikas līmenī, un pat ASV prezidents Bils Klintonš saņēma pārmetumu par to, ka bija iedomājies savu vizīti Izraēlā sākt tieši sestdienā.

Protams, šie nav visi pazīstamie kalendāri. Kā zināms, savi kalendāri bijuši senajām indiāņu ciltīm — gan actekiem, gan majiem — taču tagad pat Meksikas ziemeļos, šķiet, šo laika skaitīšanas sistēmu neviens vairs neizmanto.

Pēc preses materiāliem

Iepērkam mājlopus gaļai.
Tāl. 24147, 21956.

Iepērkam mājlopus gaļai.
Tāl. 21973, 32279.